

Comparative Study of Evaluation Criteria for Humanities Faculty Members of Universities in Iran and the World

Elmira Janavi¹ , Amirhossein Mardani²

Abstract

Purpose: Universities at the highest level of society's education system use various strategies to increase quality and respond to existing issues, among which the role of faculty members is essential. The continuous personal development of faculty members and the evaluation of their duties is one of the characteristics of a successful university. The system of assessment and promotion of faculty members is one of the tools for regulating the overall performance of higher education, and updating and revising its indicators is necessary. In Iran, despite many revisions, this system is still subject to various criticisms, one of the most important of which is the need for more attention to the differences, such as the fields of the humanities becoming more prominent and needing to formulate strategic policies. Therefore, this study aims to investigate the evaluation policies of humanities in selected universities of the world with a policy-research approach, extract evaluation indicators, and compare them with the indicators of the evaluation system in Iran.

Method: The research is a qualitative study with a comparative approach, and by using the documentary study method, the performance evaluation policies of the faculty members in the subgroups of the humanities in the selected universities were extracted and compared with the internal standards. The research population was the relevant documents in the universities of the world, which were chosen purposefully, and they are also the regulations for the promotion of faculty members in Iran. To review foreign documents, first, universities were selected that are considered excellent according to the Times 2022 university ranking system in the field of humanities and arts; And then universities that are similar to our country in terms of the higher education system and cultural, social and economic conditions; For this purpose, the countries of the region and the Islamic world, and beyond that, Asian countries were selected, which finally included 25 universities based on the availability of relevant documents.

Findings: The evaluation system of the humanities of the world includes the three dimensions of education (with nine indicators and 59 measures), research (with eight indicators and 83 measures), and service (with three indicators and 30 measures). The comparison with the internal regulations showed that education is of great importance. The measures related to each index are much more detailed and comprehensive. The professors in the world's universities who participate in various professional activities receive educational points. The variety of indicators in the research for world universities is much more than the internal regulations that emphasize the outputs in the study, while the output index with nearly 30 metrics is only one of the research indicators in the world universities. Next, the services of the selected universities are multifaceted according to the internal regulations and include promotion activities in society to fulfill responsibilities in the government and professional associations. Things like appearing in the media, giving speeches, participating in civil institutions, consulting services to students and peers, etc., are among the services that are not included in the internal regulations.

Conclusion: Considering the differences in humanities and the inefficiency of Iran's research in this field in recent years, the necessity of revising the regulations for the promotion and specific rules to the field of humanities is increasingly felt. Updating the current regulations based on the findings of this research for humanities faculty members can be more prosperous, more appropriate, and more consistent with the educational, research, and executive missions expected from this field.

Keywords

Evaluation Criteria for Humanities Faculty Members, Promotion Regulation, Universities Faculty Members, Humanities, Policy Research, Science and Technology Policymaking

Citation: Janavi, E., & Mardani, A. (2024). Comparative Study of Evaluation Criteria for Humanities Faculty Members of Universities in Iran and the World. *Librarianship and Information Organization Studies*, 35(2): 97-142.

Doi: 10.30484/nastinfo.2024.3546.2263

Article Type: Research Article

Article history:

Received: 9 Jan. 2024

Accepted: 4 June 2024

1. Assistant Professor, Knowledge and Information Science, National Research Institute for Science Policy, Tehran, Iran; (Corresponding Author) e.djanavi2007@gmail.com

2. Ph.D., Knowledge and Information Science, Medical Ethics and History of Medicine Research Center, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran mardani3@gmail.com

Publisher: National Library and Archives of I.R. of Iran
© The Author(s).

مطالعه تطبیقی معیارهای ارزیابی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها در حوزه علوم انسانی در ایران و جهان

المیرا جنوی^۱ | امیرحسین مردانی^۲

چکیده

هدف: دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، به‌عنوان بالاترین سطح نظام آموزشی جامعه، به‌منظور افزایش کیفیت و پاسخگویی به مسائل موجود، راهبردها و تصمیمات گوناگونی اتخاذ می‌کنند که در این میان نقش اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها قابل توجه است. توسعه مداوم فردی اعضای هیئت علمی و ارزیابی وظایف آن‌ها، از شاخصه‌های یک دانشگاه موفق است. نظام ارزیابی و ارتقاء اعضای هیئت علمی یکی از ابزارهای تنظیم عملکرد کلی آموزش عالی است که روزآمدسازی و بازنگری در ابعاد و شاخص‌های آن از الزامات است. در ایران این نظام که تحت عنوان آیین‌نامه ارتقاء اعضای هیئت علمی شناخته می‌شود علی‌رغم بازنگری‌های متعدد، همچنان نقدهای مختلفی بر آن وارد است که یکی از مهم‌ترین آن‌ها عدم توجه به تفاوت در ماهیت حوزه‌هاست که در علوم انسانی بیشتر نمود پیدا می‌کند و نیازمند تدوین سیاست‌هایی راهبردی است. لذا هدف این مطالعه بررسی سیاست‌های ارزیابی اعضای هیئت علمی حوزه علوم انسانی در دانشگاه‌های منتخب جهان با رویکرد سیاست‌پژوهی، استخراج معیارها و شاخص‌های ارزیابی و مقایسه آن‌ها با ابعاد و شاخص‌های آیین‌نامه ارتقاء در ایران بود.

روش: پژوهش از نوع مطالعات کیفی با رویکرد تطبیقی است که با بهره‌گیری از روش سندکاوی، سیاست‌های ارزیابی عملکرد اعضای هیئت علمی در زیرگروه‌های حوزه علوم انسانی در دانشگاه‌های منتخب استخراج و با معیارهای داخلی مقایسه شدند. جامعه پژوهش اسناد و مدارک مرتبط در دانشگاه‌های جهان بودند که به‌صورت هدفمند انتخاب شدند و نیز آیین‌نامه ارتقای رتبه اعضای هیئت علمی در ایران بودند. برای بررسی اسناد خارجی، ابتدا دانشگاه‌هایی انتخاب شدند که طبق نظام رتبه‌بندی دانشگاه‌های تایمز ۲۰۲۲ در حوزه علوم انسانی و هنر، ممتاز محسوب می‌شوند؛ و سپس مراکزی که از نظر نظام آموزش عالی و شرایط فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی با کشورمان قرابت دارند؛ که برای این منظور کشورهای منطقه و جهان اسلام و فراتر از آن کشورهای آسیایی برگزیده شدند که در نهایت بر مبنای دسترسی به اسناد و مدارک مدنظر ۲۵ دانشگاه را شامل شدند.

یافته‌ها: معیارهای نظام ارزیابی اعضای هیئت علمی علوم انسانی دانشگاه‌های جهان در سه بعد آموزش (با ۹ شاخص و ۵۹ سنجه)، پژوهش (با ۸ شاخص و ۸۳ سنجه) و خدمت (با ۳ شاخص و ۳۰ سنجه) طبقه‌بندی شدند. مقایسه با آیین‌نامه داخلی نشان داد که بعد آموزش از اهمیت بالایی برخوردار است و سنجه‌های مربوط به هر شاخص بسیار جزئی‌تر و جامع‌تر بوده و اساتید در دانشگاه‌های جهان برای طیف وسیعی از فعالیت‌های حرفه‌ای خود امتیاز آموزشی دریافت می‌کنند. تنوع شاخص‌ها در بعد پژوهش برای دانشگاه‌های جهان نسبت به آیین‌نامه داخلی بسیار بیشتر است. آیین‌نامه داخلی در بعد پژوهش بر برون‌دادها تأکید دارد در حالی که شاخص برون‌دادها با قرابت به ۳۰ سنجه تنها یکی از شاخص‌های پژوهش در جامعه مورد بررسی است. بعد خدمات دانشگاه‌های منتخب به نسبت آیین‌نامه داخلی چندجانبه بوده و از انجام فعالیت‌های ترویجی در جامعه تا ایفای مسئولیت در دولت و مجامع حرفه‌ای را شامل می‌شود. مواردی مانند حضور در رسانه‌ها، ارائه سخنرانی، مشارکت در نهادهای مدنی، خدمات مشاوره‌ای به دانشجویان و هم‌تایان و غیره از جمله خدماتی هستند که در آیین‌نامه داخلی لحاظ نشده‌اند.

نتیجه‌گیری: نظر به ماهیت متفاوت علوم انسانی و عدم کارایی پژوهش‌های این حوزه در سال‌های اخیر ضرورت بازنگری در آیین‌نامه ارتقا و تدوین نظامی مختص حوزه علوم انسانی بیش‌ازپیش احساس می‌شود و به‌روزرسانی آیین‌نامه فعلی براساس یافته‌های این پژوهش برای اعضای هیئت علمی حوزه مذکور می‌تواند غنی‌تر، متناسب‌تر و منطبق‌تر با مأموریت‌های آموزشی، پژوهشی و اجرایی مورد انتظار از این حوزه باشد.

کلیدواژه‌ها

معیارهای ارزیابی اعضای هیئت علمی، آیین‌نامه ارتقا، اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها، علوم انسانی، سیاست پژوهی، سیاست‌گذاری علم و فناوری

استاد: جنوی، المیرا و مردانی، امیرحسین (۱۴۰۳). مطالعه تطبیقی معیارهای ارزیابی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها در حوزه علوم انسانی در ایران و جهان. *مطالعات کتابداری و سازماندهی اطلاعات*، ۳۵(۲): ۹۷-۱۴۲.

Doi: 10.30484/nastinfo.2024.3546.2263

۱. استادیار، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور، تهران، ایران؛ (نویسنده مسئول)
e.djanavi2007@gmail.com

۲. دکترای تخصصی، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، مرکز تحقیقات اخلاق و تاریخ پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران
mardani3@gmail.com

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۰/۱۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۱۵

فصلنامه مطالعات کتابداری و سازماندهی اطلاعات، ۳۵ (۲)، تابستان ۱۴۰۳

ناشر: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
© نویسندگان

مقدمه

توسعه مداوم فردی اعضای هیئت علمی و ارزیابی وظایف آنها، از شاخصه‌های یک دانشگاه موفق است. نظام‌های آموزش عالی، به‌عنوان بارزترین نمود سرمایه‌گذاری نیروی انسانی، نقش اصلی را در تربیت و تأمین نیروی انسانی کارآمد دارند. این نظام‌ها سهم قابل توجهی از بودجه هر کشور را به خود اختصاص می‌دهند و نقشی تعیین‌کننده در ابعاد گوناگون اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی جامعه دارند. از این رو اطمینان از کیفیت مطلوب عملکرد آنها به‌منظور جلوگیری از هدر رفتن سرمایه‌های انسانی و مادی و نیز داشتن توانایی رقابت در دنیای آینده که در آن کیفیت مهم‌ترین مؤلفه برای ادامه حیات سازمان است، ضرورتی انکارناپذیر دارد (بهشتی‌راد و همکاران، ۱۳۹۲).

آگاهی اعضای هیئت علمی از مسائل و مشکلات گروه آموزشی و اشراف آنها به موضوعات مبتلا به نظام آموزش عالی از یک‌سو و حضور فعال و داوطلبانه آنها برای مشارکت در پرداختن به این مسائل از سوی دیگر، آنها را به‌عنوان یک عامل تأثیرگذار بر کیفیت نظام آموزش عالی معرفی می‌کند. با توجه به اینکه اعضای هیئت علمی بارزترین نقش را در تعیین سطح کیفیت آموزشی و پژوهشی مؤسسات آموزش عالی بر عهده دارند و روند حرکت، پیشرفت، رشد و بالندگی نظام آموزش عالی مرهون فعالیت‌های این عناصر کلیدی است (محمدی و همکاران، ۱۳۹۴)، تدوین و اجرای برنامه‌هایی برای بهبود عملکرد آنان امری اجتناب‌ناپذیر است. نظام ارزیابی و ارتقاء اعضای هیئت علمی یکی از این ابزارها به‌منظور تنظیم عملکرد کلی آموزش عالی است. نظر به میزان تأثیرگذاری نظام پایش و ارزیابی علم، فناوری و نوآوری از یک‌سو - که اعضای هیئت علمی و عملکرد آنها در

دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی زیربنای این نظام هستند- و از سوی دیگر تحولات پرشتاب در حوزه‌های مختلف علمی سبب شده‌اند تا روزآمدسازی و بازنگری در ابعاد و شاخص‌های نظام ارزیابی کشورها از ضروریات باشند. در ایران این نظام که تحت عنوان آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی شناخته می‌شود به‌دفعات توسط سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان نظام آموزش عالی موردبازنگری قرار گرفته است ولی همچنان نقدهای مختلفی بر این نظام وارد است که ضرورت بازنگری آن را دوجندان می‌کند. یکی از نقدهای مشترک بسیاری از صاحب‌نظران عدم توجه به تفاوت در ماهیت حوزه‌ها و رشته‌هاست که نیازمند تدوین سیاست‌های راهبردی است و این تفاوت‌ها در علوم انسانی بیشتر نمود پیدا می‌کند.

علوم انسانی، نقش افراد و تحلیل‌ها و نقد آن‌هاست که به جریان کشف و تولید علم در آن منجر می‌شود. علوم انسانی از برخی جهات همچون سایر علوم است و برای ارزیابی آن می‌توان از شاخص‌های مشترک ارزیابی و ممیزی در کلیه علوم استفاده کرد؛ از سوی دیگر دارای سرشت و ویژگی‌های خاص خود است و ارزیابی آن مستلزم تدوین شاخص‌های اختصاصی است (قانع‌راد، ۱۳۹۵). بسیاری از صاحب‌نظران معتقدند ارزیابی علوم انسانی تحت تسلط رویکردهای کتاب‌سنجی قرار گرفته است، درحالی‌که این رویکردها اغلب برای علوم طبیعی کاربرد دارند و گرایش آن‌ها به تولید خروجی‌های جهان‌شمول همانند مقاله است؛ البته چالش اصلی این حوزه، برقراری توازن میان ارزیابی کیفیت علمی و ارتباط اجتماعی- فرهنگی حوزه است. به نظر می‌رسد تاکنون نظام کاملی در این خصوص ارائه نشده است و حوزه علوم انسانی ماهیت متفاوتی را در بر دارد، در نتیجه شاخص‌های دیگری را می‌طلبد (قاضی‌نوری و فرازکیش، ۱۳۹۷)؛ بنابراین وجود ابزارها و روش‌هایی که بیشترین دقت را داشته و با در نظر گرفتن کلیه عوامل تأثیرگذار، ارزیابی مؤثری از وضعیت پیشرفت علمی کشور در اختیار قرار دهند، از ملزومات اساسی چنین نظامی است. بدین منظور کتاب‌سنجی ارزیابانه و در امتداد آن هم علم‌سنجی به‌طور مستمر به گسترش و تکمیل نظریه‌ها، روش‌ها، ابزارها و شاخص‌های خود می‌پردازند تا بتوانند عملکرد پژوهشی رشته‌های مختلف علمی را در مقایسه با یکدیگر و طبق شاخص‌های استاندارد و نرمال‌شده بر اساس تفاوت‌های موجود بین حوزه‌های علمی گوناگون ارزیابی کنند (رضایی و نوروزی چاکلی، ۱۳۹۴).

اگرچه پژوهش‌های محدودی به بررسی اجمالی تجارب برخی دانشگاه‌های دنیا

صرف نظر از نوع دانشگاه و حوزه‌های علمی پرداخته‌اند (محمدی دوستدار، ۱۳۸۷؛ مرکز پژوهش‌های مجلس، ۱۴۰۰؛ یوسفی و همکاران، ۱۳۹۸)، اما این مهم نیازمند بررسی عمیق در فرایندها، ابعاد و شاخص‌های اسناد سیاستی کشورهای مختلف در حوزه‌های مختلف به‌خصوص زیرگروه‌ها و رشته‌های علوم انسانی است. در این راستا در مطالعه حاضر درصدد هستیم با بهره‌گیری از رویکرد سیاست‌پژوهی ضمن بررسی سیاست‌های ارزیابی اعضای هیئت علمی حوزه علوم انسانی در دانشگاه‌های منتخب جهان، ضمن استخراج معیارها و شاخص‌های ارزیابی به مقایسه و تطبیق آن‌ها با ابعاد و شاخص‌های آیین‌نامه ارتقا اعضای هیئت علمی در ایران بپردازیم.

پرسش‌های پژوهش

- ۱- ابعاد ارزیابی اعضای هیئت علمی حوزه علوم انسانی در دانشگاه‌های منتخب جهان در مقایسه با ایران چگونه است؟
- ۲- شاخص‌ها و سنجه‌های هرکدام از ابعاد نظام ارزیابی اعضای هیئت علمی حوزه علوم انسانی در دانشگاه‌های منتخب جهان در مقایسه با ایران چگونه است؟

پیشینه پژوهش

هرساله سازمان‌ها هزینه‌های زیادی را بابت عملکرد ضعیف پرداخت می‌کنند. پیش‌نیاز اصلاح عملکرد ضعیف، ارزیابی عملکرد و نقطه اوج آن مدیریت عملکرد است. ارزیابی عملکرد به‌عنوان فعالیتی برای بهبود در نظر گرفته شده و این ارزیابی نه تنها در سطح کارکنان بلکه در کل سازمان انجام خواهد شد. ارزیابی عملکرد تا آنجا اهمیت دارد که کانجی شرط ترقی و پیشرفت را توسعه و تکمیل سیستمی برای سنجش عملکرد می‌داند (Kanji, 2002). نظام ارزیابی عملکرد در واقع میزان کارایی تصمیمات مدیریت در خصوص استفاده بهینه از منابع و امکانات را مورد سنجش قرار می‌دهد (عابد و همکاران، ۱۳۹۹).

دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، به‌عنوان بالاترین سطح نظام آموزشی جامعه، به‌منظور افزایش کیفیت و پاسخگویی به مسائل موجود، راهبردها و تصمیمات گوناگونی اخذ می‌کنند. در این میان نقش اعضای هیئت علمی برجسته و قابل توجه است (شکیبایی، ۱۳۹۴). اعضای هیئت علمی به‌عنوان رکن اساسی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و به‌عنوان بازوی اجرایی سه‌گانه دانشگاه‌ها (آموزش، تحقیق و ارائه خدمات) محسوب می‌شوند و به آنان به‌منزله توجه

به سرمایه انسانی در آموزش عالی در راستای محقق شدن این رسالت نگرسته می‌شود (شاهسوند و همکاران، ۱۳۹۵؛ نقل در شمشیری و همکاران، ۱۳۹۷). استقرار نظام ارزیابی عملکرد، به سان ابزاری است که تمامی ابعاد فعالیت‌های این نهادها را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. ارزیابی عملکرد و فعالیت اعضای هیئت‌علمی یکی از ابعاد نظام ارزیابی عملکرد است که می‌تواند نقش برجسته‌ای در کیفیت عملکرد داشته و پایه‌های اولیه پایداری را در آموزش و پرورش بنا نهد (Westerheijden et al., 2007). یکی از این قوانین و عوامل بسیار تأثیرگذار در توسعه و ارزیابی فعالیت‌های حرفه‌ای اعضای هیئت‌علمی پس از ورود به حرفه و تثبیت وضعیت استخدامی، آیین‌نامه ارتقاء است که می‌توان آن را مهم‌ترین ابزار سیاستی جهت‌دهنده به فعالیت‌های اعضای هیئت‌علمی در درجه اول و دانشجویان در مرتبه بعدی در نظر گرفت. منظور از ابزار سیاستی مجموعه فنونی است که دولت با استفاده از آن‌ها به پشتیبانی و اثرگذاری یا جلوگیری از ایجاد تغییرات اجتماعی می‌پردازد (قاضی‌نوری و قاضی‌نوری، ۱۳۹۶). در راهنمای کمیته جذب و ارتقای دانشگاه کارولینای جنوبی آمده است هرگونه ارتقاء، انتصاب (تصدی)^۱ و اهداء کمک به اعضای هیئت‌علمی در دانشگاه باید متناسب با استانداردهای ملی و بین‌المللی مؤسسات شناخته شده باشد. به‌علاوه این ارتقاء باید در راستای بهبود همه‌جانبه واحد دانشگاهی مربوطه باشد (University of Southern California, 2013). هر یک از دانشگاه‌های معتبر و مطرح دنیا دارای معیارها و ضوابط معینی جهت ارتقاء و پیشرفت اعضای هیئت‌علمی خود است که ممکن است این معیارها از یک دانشگاه به دانشگاه دیگر و از یک رشته به رشته دیگر متفاوت باشد (شمشیری و همکاران، ۱۳۹۷).

در داخل و خارج از کشور پژوهش‌های متعددی از زوایای مختلفی به موضوع ارزیابی عملکرد اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌ها پرداخته‌اند که ما در ادامه به پژوهش‌هایی که بیشترین ارتباط موضوعی را با مطالعه حاضر دارند مرور خواهیم کرد. عزیزی (۱۳۹۲) با واکاوی راه‌های بهبود عملکرد پژوهشی اعضای هیئت‌علمی در علوم انسانی دریافت، بهبود عملکرد پژوهشی اساتید در علوم انسانی از یک سو نیازمند انجام تغییرات و اصلاحاتی در رویکردهای سازمانی و مدیریت و سیاست‌گذاری پژوهشی است و از سوی دیگر وابسته به اجرای

1. Tenure

برنامه‌های توانمندسازی و تقویت بنیه‌های حرفه‌ای اساتید در زمینه پژوهش و فراهم کردن شرایط و منابع مناسب مادی، مالی و علمی برای انجام فعالیت‌های پژوهشی است. فراهم کردن بسترهای مناسب اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و در نظر گرفتن دغدغه‌های شخصی اعضای هیئت علمی نیز از جمله عوامل مؤثر بر رونق فعالیت‌های پژوهشی است. ارسطوپور (۱۳۹۳) نیز در پژوهش خود با نگاهی آسیب شناسانه به آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی و پیامدهای منفی حاصل از آن در زمینه تولید علم، متن آیین‌نامه را در سه محور چالش زبان‌شناختی، چالش‌های حاصل از تفاوت‌های میان آیین‌نامه‌های اعضای هیئت علمی آموزشی و پژوهشی و چالش‌های حاصل از نارسایی‌های آیین‌نامه در پیوند با بحث تولید علم مورد تحلیل قرار داد. او نشان داد که در بعد زبان‌شناختی، واژگان مهجور و یا دارای ابهام معنایی زیادی در متن آیین‌نامه وجود دارد. همچنین نشان داد که در بعد تفاوت‌های میان قوانین مرتبط با اعضای هیئت علمی آموزشی و پژوهشی در موارد مشابه، به‌طور یکسان قانون‌گذاری نشده است و در بعد سوم که چالش‌های ناشی از نارسایی‌های آیین‌نامه به‌صورت خاص مورد بحث قرار گرفت نشان داد که بعد ترویجی علوم ضعیف‌تر شده است و ملاک اصلی تولید علم در آیین‌نامه، مقاله است. شمشیری و همکاران (۱۳۹۷) به بررسی معیارهای ارتقاء اعضای هیئت علمی در حوزه علوم انسانی از منظر تجارب دانشگاه‌های معتبر دنیا و تجارب اعضای هیئت علمی دانشگاه شیراز پرداختند. یافته‌ها بیانگر آن بود که بالاترین بار عاملی مربوط به مهارت‌های عمومی و پس‌از آن به ترتیب آموزش، خدمات، پژوهش و مدیریت به‌عنوان پیش‌بینی‌کننده‌های ارتقای اعضای هیئت علمی معرفی می‌شوند. عصاره و عقیفان (۱۳۹۷) با آسیب‌شناسی آیین‌نامه ارتقاء اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی کشور به ارائه راهکارهایی در جهت رفع چالش‌های موجود ارائه دادند. به‌زعم ایشان بین آیین‌نامه مصوب و خط‌مشی و استراتژی دانشگاه‌ها گاهی تناقض‌هایی مشاهده می‌شود و به‌تبع این تناقض، یکدستی در اجرای آیین‌نامه در میان دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی گوناگون دچار لغزش می‌شود. اجرای آیین‌نامه ارتقاء در مواردی تحت‌تأثیر سلیقه‌ها و سیاست‌های گوناگون دانشگاه‌ها و افراد به شیوه‌های متفاوتی اجرا می‌شود. یوسفی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی تطبیقی به بررسی و مقایسه معیارهای ارتقای مرتبه اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های منتخب دنیا و ایران پرداختند. به‌طور کلی، نتایج پژوهش آن‌ها نشان می‌دهد که دانشگاه‌های منتخب از سه دسته معیارهای آموزشی، پژوهشی و خدمات برای بررسی عملکرد اعضای هیئت علمی استفاده می‌کنند. در این بین دانشگاه‌های برتر دنیا مطابق با نظام‌های رتبه‌بندی جهانی در مقایسه با دانشگاه‌های

منطقه از معیارهای متنوع‌تری برای بررسی عملکرد اعضای هیئت‌علمی سود برده‌اند. عباس پور و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان «تطور مفهوم ارتقای اعضای هیئت‌علمی در بستر گفتمان‌های سیاستی» دریافتند که در سه دهه اخیر سیاست‌های ارتقای اعضای هیئت‌علمی متأثر از گفتمان کاربردی‌سازی، وجه عملکرد محوری را بر فضای کار اعضای هیئت‌علمی حاکم کرده است، به‌نحوی که معنای ارتقا در قالب میزان ارزش اقتصادی قابل‌اندازه‌گیری که دانشگاهیان تولید می‌کنند، مفهوم‌سازی شده است. درحالی‌که وجه ارزشی و حرفه‌ای کار آن‌ها به حاشیه رفته و نادیده گرفته شده است. صفرپور و همکاران (۱۴۰۱) به کاوش تجربیات و دیدگاه‌های اعضای هیئت‌علمی حوزه علوم انسانی و هنر در مورد آیین‌نامه ارتقا پرداخته و دریافتند آیین‌نامه ارتقا دارای چالش‌هایی همچون قربانی شدن علوم انسانی، تأکید زیاد بر بُعد پژوهشی و غفلت از آموزش، تأکید بر کمیت و عدم توجه به کیفیت، سلیقه‌ای عمل کردن کمیته‌ها و وجود آیین‌نامه واحد برای همه حوزه‌ها است. جامعیت به‌واسطه توجه به ابعاد چهارگانه، توجه نسبی به شیوه‌نامه در کنار آیین‌نامه و تعیین اعضای هیئت‌علمی هیئت ممیزه به‌صورت انتخابی ازجمله نقاط قوت آیین‌نامه بود. مهم‌ترین تبعات اجرای آیین‌نامه ایجاد فضای رقابتی نامطلوب، به حاشیه بردن علوم انسانی، فشار مضاعف بر عضو هیئت‌علمی در برآوردن انتظارات پژوهشی و سوق دادن عضو هیئت‌علمی به تولید کمی مقاله بود.

سیورتنسن و لارسن به ارزیابی سودمندی شاخص‌های علم‌سنجی برای علوم انسانی و اجتماعی و بیان مشکلات مختلف استفاده از روش‌های کمی جهت سنجش کیفیت پژوهش‌های این حوزه پرداختند و دریافتند الگوهای انتشاراتی علوم انسانی، نسبت به سایر حوزه‌های پژوهشی، غیریکنواخت‌تر و ناهمگن‌تر هستند. در برخی رشته‌ها، کتاب‌ها (تک‌نگاشت یا مقالات در کتاب‌های ویرایش شده) حتی می‌توانند از مقالات نیز مهم‌تر باشند. شاخص استناد نمی‌تواند برای علوم اجتماعی و علوم انسانی کاربرد زیادی داشته باشد، زیرا بخش‌های قابل‌توجهی از تولیدات علمی در این حوزه‌ها در نشریات بین‌المللی منتشر نمی‌شوند و در نشریات علمی-پژوهشی ملی یا در فصل‌های کتاب و تک‌نگاشت‌ها منتشر می‌شوند. آن‌ها در راستای حل این مشکلات پیشنهاد ساخت یک بانک اطلاعاتی جامع که شامل نشریات داخلی در حوزه‌های علوم انسانی و اجتماعی است را ارائه دادند (Sivertsen & Larsen, 2012). تانگ و همکاران کتاب‌سنجی سایبری را به‌عنوان جایگزین برای ارزیابی عملکرد علمی در علوم اجتماعی و علوم انسانی در تایوان موردبررسی قرار دارند. به‌زعم ایشان عملکرد علمی در علوم انسانی و اجتماعی چندوجهی است و نباید منحصرأ از طریق

معیارهای رایج مبتنی بر پایگاه داده مجلات اندازه‌گیری شود. لذا این مطالعه به بررسی معیارهای جایگزینی می‌پردازد که ممکن است عملکرد علمی در این حوزه را به صورت متمایز منعکس کند. برای این منظور گروهی از معیارهای جایگزین ایجاد شد که مهم‌ترین آن‌ها شامل مقالات غیردانشگاهی، استفاده از تک‌نگاری و داده‌های مبتنی بر وب مانند نقل قول در برنامه‌های درسی آنلاین و ویکی‌پدیا بود. همچنین بررسی تفاوت‌ها در حوزه‌های علوم انسانی و علوم اجتماعی نشان داد در علوم انسانی، عملکرد علمی با استفاده از کتاب‌های تألیف شده توسط یک پژوهشگر بسیار مرتبط است. با توجه به اینکه تعداد استنادها در اسکوپوس به عنوان مهم‌ترین پیش‌بینی‌کننده تعداد پژوهانه‌های دریافت‌شده توسط یک دانشمند علوم اجتماعی است، چشم‌انداز مجله‌گرا و بین‌المللی‌تری در علوم اجتماعی پیدا شد (Tang et al., 2013). اوکسنر و همکاران با استفاده از معیارهای کمی و کیفی و با ادغام نتایج چهار مطالعه تجربی به ارزیابی کیفیت پژوهش‌های حوزه علوم انسانی پرداختند و اظهار کردند که ارزیابی عملکرد پژوهش در علوم انسانی پیچیده و مشکل است و پژوهشگران به منظور ارزیابی علوم انسانی از ابزارها و روش‌های مختلفی استفاده کرده‌اند. با وجود اینکه در خصوص این موضوع بحث بسیاری شده، اما هنوز مشکل ارزیابی پژوهش‌های علوم انسانی حل نشده است. نتایج نشان می‌دهد درحالی‌که ارزیابی با استفاده از شاخص‌های کمی محدودیت‌هایی دارد، ارزیابی پژوهش با استفاده از معیارهای کیفی فرصت‌هایی را برای ارزیابی پژوهش‌های علوم انسانی فراهم می‌کند (Ochsner et al., 2014). دیاز و همکاران به منظور یکپارچه‌سازی معیارهای سنجش عملکرد پژوهشی در علوم انسانی و اجتماعی در شورای ملی تحقیقات اسپانیا، تفاوت بین الگوهای انتشار پژوهشگران در هر دو حوزه را بررسی و همچنین رابطه بین عملکرد پژوهشی آن‌ها و ویژگی‌های شخصی آن‌ها را مورد مطالعه قرار دادند. برای پژوهشگران علوم انسانی، هر چه رتبه علمی و سن آن‌ها بالاتر باشد، فعالیت آن‌ها در کتاب‌ها و مقالات غیر وب‌آساینس بیشتر است. درحالی‌که برای کسانی که در رشته‌های علوم اجتماعی کار می‌کنند، رتبه علمی بالاتر مشخص نمی‌کند که فعالیت علمی یک پژوهشگر بیشتر در سطح ملی یا بین‌المللی باشد (Díaz-Faes et al., 2016).

تولد و به‌مرور مناسب‌ترین روندهای ارزیابی پژوهش‌های علوم انسانی و اجتماعی و تغییراتی که در روش‌ها و رویکردهای ارزیابی پژوهش‌ها در این حوزه‌ها اتفاق می‌افتد، در بستر بین‌المللی به‌ویژه در اروپا پرداخت. وی اشاره می‌کند برای ارزیابی پژوهش‌های علوم انسانی و اجتماعی باید به تفاوت‌های شیوه‌های پژوهش و نوع پژوهش‌ها (بین‌رشته‌ای، نظری،

کاربردی و غیره) در میان حوزه‌های علوم انسانی و اجتماعی و سایر علوم (علوم طبیعی و پایه) توجه داشت و شاخص دگرسنجه‌ها را به‌جای شاخص‌های کتاب‌سنجی و علم‌سنجی برای ارزیابی مطلوب تولیدات علمی در حوزه‌های علوم انسانی و اجتماعی پیشنهاد داد (Toledo, 2018). ریل و همکاران در پژوهش مروری بر پیشینه‌های ارزیابی اثربخشی علمی، اجتماعی و سیاستی پژوهش‌های علوم انسانی و اجتماعی، دانش علمی موجود درباره ابزارها و روش‌های ارزیابی اثربخشی علمی پژوهش‌های علوم انسانی را بررسی کردند. آن‌ها ضمن اشاره به تفاوت‌های ماهیتی علوم انسانی با سایر علوم به این نتیجه رسیدند که روش‌های کمی و کتاب‌سنجی معیار مناسبی برای ارزیابی تأثیر پژوهش‌های علوم انسانی و اجتماعی نیستند و خروجی‌های پژوهش‌های این حوزه‌ها را کم‌ارزش نشان می‌دهند (Reale et al., 2018). کیلی و همکاران که وضعیت پژوهش و پژوهشگران را بر اساس آئین‌نامه ارتقا مورد ارزیابی قرار دادند دریافتند که شاخص‌های ارزیابی اساتید دائماً در حال تغییر است و گروه‌های علوم انسانی، هنر و مهندسی با شاخص‌های متفاوتی مورد ارزیابی قرار می‌گیرند. روند تغییر شاخص‌ها به‌گونه‌ای است که انتشار مقاله در مجلات و همایش‌ها در درجه پایین‌تری قرار گرفته است (Kiely et al., 2019). یانگ و ژنگ به بررسی عملکرد استنادها و شاخص‌های آلتمتریکس در علوم انسانی و اجتماعی پرداختند که در چندین رشته از این حوزه‌ها این شاخص‌ها مورد مطالعه قرار گرفتند. همیشه این بحث مطرح شده است که ارزیابی تأثیر علوم اجتماعی و علوم انسانی به طیف وسیع‌تری از شاخص‌ها نسبت به شاخص‌های کتاب‌سنجی نیاز دارد. به‌طور خلاصه، نتایج این مطالعه شامل ۱- گسترش روش تجزیه و تحلیل در حوزه علوم انسانی است. ۲- اعتبار سنجی شاخص‌های آلتمتریک؛ و ۳- تأیید ادعاهایی مبنی بر اینکه آلتمتریکس به‌عنوان مکمل کتاب‌سنجی بهتر عمل می‌کند (Yang & Zheng, 2019). گازرانی و همکاران مدل‌های ارزیابی اعضای هیئت علمی را با رویکردی انتقادی مورد مطالعه قرار دادند. نتایج نشان داد که شاخص‌های ارزیابی اساتید شاخص‌های مناسب و یا جامعی نیست و دانشگاه‌ها باید رویکرد و ابزارهای ارزیابی عملکرد را تغییر دهند. منابع اطلاعاتی لازم جهت ارزیابی عملکرد اعضای هیئت علمی باید دقیق باشند و اطلاعات دست‌اول در مورد عملکرد اعضای هیئت علمی در دسترس باشد. یکی از مدل‌های موفق در

ارزیابی اعضای هیئت علمی، مدل مینه سوتا^۱ (سیستم بازبینی شایستگی) است (Gazerani et al., 2020). عظیمی نژاد و همکاران در پژوهشی توصیفی، با رویکردی جامع، سیاست‌های ارتقا اعضای هیئت علمی را مورد واکاوی قرار دادند. در مورد سیاست‌های دانشگاهی در حوزه ارتقای اعضای هیئت علمی در زمینه آموزشی، به‌روزرسانی روش‌های تدریس و محتوا، آموزش مبتنی بر پژوهش و آشنایی با اصول تدریس و یادگیری در زمینه‌های تخصصی مرتبط از نکات اصلی در این حوزه است. علاوه بر صلاحیت‌های حرفه‌ای و توانایی آموزش و پژوهش‌های علمی، ارزیابی اخلاقی و شخصیت فردی اعضای هیئت علمی نیز باید به‌عنوان یک شاخص مهم در ارزیابی و ترویج آن‌ها در نظر گرفته شود. خصوصیاتمانند نظم و انضباط، شفقت، اخلاق خوب، پیوستن به مسائل حقوقی و مسئولیت‌های شغلی، توجه به حرفه جزو موارد مهم است (Azimi Nezhad et al., 2020).

روش پژوهش

این پژوهش از نوع مطالعات کیفی است که با رویکرد تطبیقی و با بهره‌گیری از روش سندکاوی، سیاست‌های ارزیابی عملکرد اعضای هیئت علمی در زیرگروه‌های مختلف حوزه علوم انسانی در دانشگاه‌های منتخب بررسی و با معیارهای داخلی مورد مقایسه قرار گرفتند. جامعه پژوهش اسناد و مدارک مرتبط در مراکز آموزشی و پژوهشی دانشگاه‌های جهان که به‌صورت هدفمند انتخاب شدند و نیز آیین‌نامه «ارتقای مرتبه اعضای هیئت علمی مؤسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی و فناوری دولتی و غیردولتی» مصوبه جلسه ۷۷۶ مورخ ۱۸/۱۲/۱۳۹۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی هستند. برای بررسی اسناد خارجی مربوطه، ابتدا دانشگاه‌هایی انتخاب شدند که طبق نظام رتبه‌بندی دانشگاه‌های تایمز ۲۰۲۲ در حوزه علوم انسانی و هنر، ممتاز محسوب می‌شوند؛ و سپس مراکزی که از نظر نظام آموزش عالی و شرایط فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی با کشورمان قرابت دارند؛ که برای این منظور کشورهای منطقه و جهان اسلام و فراتر از آن کشورهای آسیایی از فهرست دانشگاه‌های موجود در رتبه‌بندی تایمز برگزیده شدند. همچنین به‌منظور بررسی دقیق شاخص‌ها و سنجش‌ها فراتر از معیارهای مطرح در اسناد و سیاست کلی دانشگاه‌ها برای ارتقا و تبدیل وضعیت اعضای هیئت علمی، تلاش شد تا معیارهای مربوط به گروه‌های آموزشی در این دانشگاه‌ها را نیز استخراج و

1. Minnesota university model

مطالعه کنیم. برای دسترسی به اسناد مربوط به معیارهای ارتقا و تبدیل وضعیت^۱ اعضای هیئت علمی در این دانشگاه‌ها، به وبسایت این دانشگاه‌ها مراجعه شد و در بخش‌های مربوطه به‌ویژه اداره امور هیئت علمی^۲ به دنبال این‌گونه اسناد بودیم. در مورد مراکزی که اسناد قابل دسترس نبودند، برای دریافت اسناد مکاتبه شد. انتخاب نهایی منوط به قابلیت دسترسی به اسناد آن‌ها و یا همکاری با پژوهشگر جهت ارائه اسناد سیاستی موردنیاز بوده است.

با مدنظر قرار دادن موارد ذکر شده در بالا، ۲۸ دانشگاه ممتاز که عمدتاً از کشورهای آمریکایی و اروپایی بودند و ۶۹ دانشگاه مربوط به منطقه خاورمیانه و کشورهای آسیایی در فهرست اولیه جستجو قرار گرفتند؛ اما همان‌طور که در مطالعات مشابه و پیشین نیز به این محدودیت اشاره شده است (محمدی دوستدار، ۱۳۸۷؛ یوسفی و همکاران، ۱۳۹۸)، یافتن و دسترسی به چنین اسنادی به‌ویژه در دانشگاه‌های منطقه دشوار است؛ و این مطالعه نیز با این محدودیت مواجه بود. درنهایت، آن دسته از اسنادی که کفایت لازم را به لحاظ ارائه اطلاعات در مورد معیارهای ارتقا و تبدیل وضعیت اعضای هیئت علمی داشتند، مشخص شدند که متعلق به ۲۵ دانشگاه هستند. اطلاعات این اسناد در پیوست ۱ ذکر شده‌اند.

برای استخراج معیارهای ارتقا و تبدیل وضعیت اعضای هیئت علمی از محتوای اسناد گردآوری شده با مراجعه به محتوای این اسناد نسبت به شناسایی و تعیین معیارهایی که به ارتقا و تبدیل وضعیت در بخش‌های مختلف اشاره داشتند، اقدام شد. معیارهای اولیه پس از استخراج، در کنار یکدیگر دائماً مقایسه شدند تا طبقه‌ها و مقوله‌های مختلف درباره موضوع را تشکیل دهند. برای اطمینان از درستی روند استخراج و طبقه‌بندی معیارها، علاوه بر بازبینی‌های مکرر آن‌ها و رفت‌وبرگشت‌های صورت گرفته جهت کنترل مجدد با متن اسناد، هم‌تایان گروه پژوهش نیز به بازبینی و اصلاحات مدنظر در مورد معیارهای شناسایی شده اقدام کردند. سپس، به‌منظور بررسی تطبیقی معیارهای دانشگاه‌های خارج از کشور با سیاست‌های ارزیابی در داخل کشور، شاخص‌ها و سنجه‌های به‌دست‌آمده با شاخص‌های آیین‌نامه «ارتقای مرتبه اعضای هیئت علمی مؤسسه‌های آموزش عالی» به‌صورت نظیر به نظیر مقایسه و پیشنهادهای سیاستی برای رفع خلأهای احتمالی جهت ارزیابی عملکرد آموزشی و پژوهشی اعضای هیئت علمی حوزه علوم انسانی ارائه شد.

1. Tenure
2. Academic Affairs

یافته‌ها

مطالعات تطبیقی باید براساس مراحل مشخص در جهت پاسخگویی به سؤالات مدون پیش برود. در این بخش با توجه به وجود دو سؤال اساسی و روند پژوهش‌های تطبیقی به پاسخ این سؤالات پرداخته می‌شود.

بررسی‌ها نشان داد که ارزیابی اعضای هیئت علمی در تمامی دانشگاه‌های موردبررسی در ابعاد سه‌گانه آموزش، پژوهش و خدمت انجام می‌شود. در نهایت شاخص‌های ارزیابی به همراه سنجه‌های مربوطه در هر یک از ابعاد سه‌گانه اسناد موردبررسی تجمیع و طبقه‌بندی شده و با معیارها و شاخص‌های مطرح در آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی مورد مقایسه قرار گرفتند که در ادامه به ترتیب معیارهای آموزشی، پژوهشی و خدمت در جداول ۲ تا ۴ ارائه می‌شود. یادآوری دو نکته در اینجا حائز اهمیت است؛ اول اینکه در دانشگاه‌های موردبررسی، معیارها و شاخص‌ها به‌طورکلی مطرح هستند و ارزیابی نهایی و تعیین سنجه‌ها و چگونگی وزندهی به آن‌ها در گروه‌های مختلف علمی نظر به تفاوت در ماهیت هر گروه و رشته علمی، متفاوت است و به کمیته ارزیابی هر گروه واگذار می‌شود که شیوه‌نامه‌های مربوط به هر گروه به‌صورت مستند قابل دسترس نبودند. دوم اینکه در آیین‌نامه ارتقای فعلی در ایران برای علوم انسانی استثنایی قائل نشده و بعضاً تبصره‌ای برای گروه معارف (کمیته تدریس) در نظر گرفته شده است.

بعد آموزش و شاخص‌های ارزیابی ایران و جهان

جدول ۱ نشان می‌دهد که در بعد آموزش، ۹ شاخص سابقه تدریس، کیفیت آموزش، طراحی و بازنگری برنامه آموزشی و دوره درسی، نوآوری در آموزش، آموزش پژوهش محور و درس پژوهی، مدیریت یا رهبری آموزش و یادگیری، نظارت بر فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی، ارزشیابی اثربخشی عملکرد آموزشی و مرجعیت علمی در سطح ملی یا بین‌المللی مطرح هستند که در مجموع ۵۹ سنجه را شامل می‌شوند. اعداد مشخص شده در مقابل سنجه‌ها نشان‌دهنده شماره سند (ذکرشده در پیوست ۱) هستند.

جدول ۱- بعد آموزش و شاخص‌های ارزیابی آن در ایران و جهان

شاخص	سنجه‌های ارزیابی در اسناد ترفیع و ارتقا در دانشگاه‌های جهان	سنجه‌های ارزیابی در آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی ایران
سابقه تدریس	دوره‌های درسی تدریس شده (۲، ۱۰، ۱۳، ۲، ۷) مقطع تحصیلی دوره‌های درسی تدریس شده (۷، ۲۱، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۸)	کمیت تدریس برای هر واحد تدریس در مقاطع مختلف تحصیلی ملی و بین‌المللی
کیفیت آموزش	شرکت در سمینارها و کارگاه‌هایی در مورد فنون تدریس و فعالیت‌های آموزشی و داشتن گواهی صلاحیت‌های آموزشی (۷، ۱۴) توانایی سازمان‌دهی و ارائه مطالب کلاس درس (۲۰، ۱) تناسب و روزآمدی مواد درسی و منابع آموزشی به‌کار گرفته‌شده با اهداف یادگیری هر دوره درسی (۲۰، ۱، ۱۹، ۲۵، ۱۵) شیوه‌های تدریس به‌کاررفته از جمله تدریس مشارکتی یا گروهی، محیط یادگیری باز و غیره (۷، ۸، ۱۰) تناسب شیوه‌های ارزیابی یادگیری دانشجویان با اهداف یادگیری هر دوره درسی (۱۴، ۴، ۲) تشویق و برانگیختن دانشجویان به کنجکاوی، تفکر خلاق و انتقادی، مهارت حل مسئله و یادگیری بیشتر (۱۵، ۲۰، ۱، ۸، ۱۹، ۶، ۲۲، ۱) توانایی تدریس به زبان انگلیسی (۱۲) توانمندی در اداره و برگزاری دوره‌های درسی و هدایت برنامه‌های آموزشی (کوریکولوم) (۷، ۲، ۹، ۱۴)	رعایت سرفصل‌های مصوب (برگرفته از شیوه‌نامه اجرایی آیین‌نامه) تدریس در دوره‌های مشترک بین‌المللی، شعب دانشگاه در خارج از کشور یا دانشگاه‌های خارج از کشور
طراحی و بازنگری برنامه آموزشی و دوره درسی	طراحی و بازنگری برنامه‌های آموزشی (۷، ۹، ۱۰، ۱۳، ۸، ۱۸، ۲۳، ۲۰، ۲۵، ۴، ۱۴) طراحی و بازنگری دوره‌های درسی (۲۰، ۱۲، ۱۳، ۷، ۱۰، ۲، ۳، ۴، ۱۱، ۵، ۸، ۱۴، ۱۹، ۱۸، ۲۱، ۲۴، ۲۵، ۲۳، ۱۵، ۷) طراحی واحدهای درسی (۱۴) طراحی و تهیه مواد درسی و منابع آموزشی	طراحی، تدوین و اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌ها با هدف افزایش کارایی و اثربخشی نظام آموزش عالی (اجرایی)؛ طراحی، تدوین و اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌ها با هدف افزایش کارایی و اثربخشی نظام آموزش عالی (اجرایی)؛ طراحی، تدوین و اجرای برنامه‌ها و

سنجدهای ارزیابی در آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی ایران	سنجدهای ارزیابی در اسناد ترفیع و ارتقا در دانشگاه‌های جهان	شاخص
<p>فعالیت‌ها با هدف افزایش کارایی و اثربخشی نظام آموزش عالی (اجرایی)؛ طراحی و راه‌اندازی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های تخصصی، اعم از فنی، پژوهشی و هنری، واحدهای نیمه‌صنعتی و پژوهشی، کتابخانه‌های تخصصی، شبکه‌های تخصصی مجازی، حسب اهمیت و تجهیزات موجود و میزان بهره‌وری (اجرایی)؛ طراحی، تدوین و اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌ها با هدف افزایش کارایی و اثربخشی نظام آموزش عالی (اجرایی)؛ ایجاد رشته‌های جدید و میان‌رشته‌ای با رویکرد رفع نیاز اساسی کشور و ترویج کارآفرینی (اجرایی)؛ همکاری مؤثر در تأسیس دانشگاه، مراکز تحقیقاتی، موسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی و فناوری، شهرک‌ها و پارک‌های علم و فناوری، مراکز رشد و شرکت‌های دانش‌بنیان. (اجرایی)؛</p>	<p>ازجمله کتب و منابع درسی (۱، ۲، ۱۰، ۳، ۷، ۴، ۲۰، ۲۱، ۵، ۲۵، ۲۳، ۱۹، ۱۴) طراحی و ایجاد آزمایشگاه‌های درسی و آموزشی (۱۹، ۷، ۳، ۱۳) مشارکت در ایجاد مقاطع تحصیلی جدید (۱۴) مشارکت در ایجاد واحدهای دانشگاهی جدید (۱۴) مشارکت در ارزشیابی برنامه‌های آموزشی گروه و دانشکده (۲، ۸، ۴)</p>	
	<p>نوآوری در تدریس و فعالیت‌های آموزشی (استفاده از مواد یا روش‌های نوآورانه آموزشی) (۷، ۸، ۱، ۵، ۹، ۱۴، ۲۰) استفاده از روش‌های آموزشی نوظهور (برای مثال مبتنی بر فناوری آموزشی، منابع آنلاین آموزشی، نرم‌افزارهای آموزشی، یادگیری مبتنی بر شواهد، یادگیری تجربی و یادگیری مبتنی بر خدمات و جامعه) (۱۴، ۷، ۱۵، ۱۸، ۲۰، ۱۹، ۲۵) (۶) نوآوری در برنامه‌های آموزشی و دوره‌های درسی (۸، ۱۶)</p>	<p>نوآوری در آموزش</p>

سنجدهای ارزیابی در آیین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی ایران	سنجدهای ارزیابی در اسناد ترفیع و ارتقا در دانشگاه‌های جهان	شاخص
<p>طراحی، تدوین و اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌ها با هدف افزایش کارایی و اثربخشی نظام آموزش عالی (اجرایی)</p>	<p>طراحی و بازنگری برنامه‌های آموزشی، دوره‌های درسی و واحدهای درسی مبتنی بر انجام پژوهش (۱۴، ۷، ۱ و ۸)</p> <p>طراحی مواد آموزشی نوآورانه (مانند متون الکترونیک، نرم‌افزار یادگیری، ابزارهای ارزیابی و غیره) از طریق انجام پژوهش (۱، ۱۹، ۲۰، ۲۵، ۷)</p> <p>توسعه شیوه‌ها و مهارت‌های آموزش و یادگیری مبتنی بر انجام پژوهش (۱۴، ۲، ۷، ۱)</p> <p>تغییر الگوی آموزشی (مثلاً انتقال به یک مدرسه آزمایشگاهی) از طریق انجام پژوهش (۱۹)</p>	<p>آموزش پژوهش محور و درس پژوهی</p>
<p>(برپایی نمایشگاه‌ها، اردوها یا سایر فعالیت‌های فوق برنامه پژوهشی، فناوری، آموزشی، فرهنگی، هنری و مدیریت اجرایی آن با توجه به سطح برگزاری) (اجرایی)؛</p> <p>(شرکت در شوراها، کارگروه‌ها، کمیته‌ها، هیئت‌ها و گروه‌های رسمی اعم از شورای عالی انقلاب فرهنگی، شورای عتف، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، ستاد وزارتین، حوزه علمیه و فرهنگستان‌ها) (اجرایی)؛</p> <p>(طراحی، تدوین و اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌ها با هدف افزایش کارایی و اثربخشی نظام آموزش عالی) (اجرایی)؛</p> <p>(ایجاد رشته‌های جدید و میان‌رشته‌ای با</p>	<p>برگزاری کارگاه‌های آموزشی، همایش‌ها، سمینارها و نشست‌های علمی در حوزه آموزش و یادگیری (۷، ۱۸، ۲۳، ۶، ۱۲، ۱۵، ۱۴)</p> <p>خدمت در نقش‌ها و موقعیت‌های رهبری برای مسئولیت‌های آموزشی دانشکده یا دانشگاه (برای مثال، معاون آموزشی، مدیر برنامه تحصیلات تکمیلی، رئیس شورای تحصیلات تکمیلی، رئیس کمیته آموزشی، هماهنگ‌کننده دوره درسی، مسئول برنامه آموزشی) (۱۴، ۹، ۵، ۷، ۱۶)</p> <p>عضویت و فعالیت مؤثر در کمیته‌ها و کارگروه‌های مرتبط با فعالیت‌های آموزشی دانشکده یا دانشگاه (۹، ۷)</p> <p>مشارکت در برنامه‌های آموزشی متورینگ اعضای هیئت علمی و هم‌تایان و کارکنان (۹، ۵، ۲۰، ۱۴، ۲۳، ۷)</p> <p>متور یا مربی محققان تازه‌کار در سایر گروه‌های آموزشی (۴)</p> <p>طراحی و بازنگری چارچوب ارزشیابی کیفیت آموزشی مؤسسه برای مثال طرح‌های</p>	<p>مدیریت یا رهبری آموزش و یادگیری</p>

سنجه‌های ارزیابی در آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی ایران	سنجه‌های ارزیابی در اسناد ترفیع و ارتقا در دانشگاه‌های جهان	شاخص
<p>رویکرد رفع نیازهای اساسی کشور و ترویج کارآفرینی (اجرایی)</p>	<p>اعتباربخشی برای دوره‌های درسی و یا پذیرش و ارزیابی دانشجو (۵، ۸) توسعه دوره‌های تحصیلی کارشناسی و کارشناسی ارشد یا برنامه‌های تحصیلی جدید برای افزایش سهم بازار و تنوع دانشگاه (۱۵) راه‌اندازی و مدیریت همکاری‌ها، تفاهم‌نامه‌های استراتژیک و شبکه‌های کمک‌کننده به خروجی‌های آموزش به دانشگاه (۷)</p>	
<p>راهنمایی و سرپرستی پروژه کارشناسی در پایان دوره تحصیل</p>	<p>هدایت و نظارت پایان‌نامه‌ها و پروژه‌های تحقیقاتی دانشجویان و پژوهشگران تازه‌کار (۱۱)، ۱۲، ۱۹، ۲۱، ۲۵، ۱۴، ۱۳، ۱۰، ۲۱، ۱۸، ۲۳، ۴، ۳، ۱۶، ۲، ۷) نظارت بر فعالیت‌های آموزشی دانشجویان و دستیاران آموزشی از جمله کارآموزی، یادگیری خدمت (۵، ۷، ۲۵، ۱۹، ۲۳) عضویت در کمیته‌های ارزیابی و تصویب پایان‌نامه‌ها (۲۳، ۱۹، ۲۵) شرکت در جلسه‌های آزمون شفاهی جامع مقطع دکتری برای ارزیابی دانشجویان (۲۱) شرکت در جلسه‌های دفاع پایان‌نامه‌ها (۲۱) فعالیت‌های آموزشی غیررسمی برای ارتقای یادگیری دانشجویان (از جمله مشاوره، راهنمایی و منتورینگ و برگزاری سمینارهای آموزشی) (۲۰، ۲۵، ۱۹، ۷، ۲۴، ۱۸، ۲، ۲۱، ۱۴، ۲۳، ۳)</p>	<p>نظارت بر فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی</p>
<p>ارزیابی کیفیت تدریس متقاضی در کاربرگه‌های ارزیابی توسط دانشجویان و ارزیابی گروه و دانشگاه (کیفیت تدریس)</p>	<p>ارزشیابی و بازخورد دانشجویان از عملکرد آموزشی متقاضی (۷، ۶، ۸، ۱۳، ۱۴، ۳، ۲، ۱۶، ۱۸، ۱۹، ۲۵، ۲۴، ۲۳، ۲۱، ۱۵، ۲۰) ارزشیابی عملکرد آموزشی متقاضی توسط مدیران گروه‌های آموزشی و کمیته ارزشیابی دانشگاه (۱۰، ۱۵، ۱۸، ۲۵)</p>	<p>ارزشیابی اثربخشی عملکرد آموزشی</p>

سنجہ‌های ارزیابی در آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت‌علمی ایران	سنجہ‌های ارزیابی در اسناد ترفیع و ارتقا در دانشگاه‌های جهان	شاخص
	<p>ارزشیابی و بازخورد هم‌تایان درون دانشگاه از عملکرد آموزشی متقاضی از طریق بازدیدهای کلاس درس، سمینار، مشاهدات و نظرات کتبی دانشجویان، تأثیر آموزش بر دستاوردهای دانشجویان (۷، ۳، ۲، ۶، ۸، ۱۶، ۱۸، ۲۰، ۲۱، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۱۹، ۱۵)</p> <p>ارزشیابی‌های بیرونی از عملکرد آموزشی متقاضی توسط هم‌تایان خارج از دانشگاه (۲۰)</p> <p>خودارزیابی عملکرد آموزشی متقاضی از طریق مستندسازی فعالیت‌های آموزشی در پرونده/کارنامه آموزشی هر دوره درسی (۲۰، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۸)</p> <p>شواهد پاسخگویی مؤثر به نتایج بازخوردها و ارزشیابی‌ها با بهبود عملکرد آموزشی متقاضی (۷)</p> <p>ارزشیابی عملکرد آموزشی فرد با معیارهای موفقیت از جمله اشتغال دانشجویان، ثبت‌نام و حفظ تعداد دانشجویان هر دوره، انتشارات و موفقیت‌های قابل توجه دانشجویان (۷، ۲۰، ۴، ۱۶)</p> <p>ارزیابی تناسب دوره‌های درسی طراحی شده توسط فرد و آماده‌سازی دانشجویان برای کسب مشاغل حرفه‌ای (۵)</p> <p>ارزیابی ارتباط مواد آموزشی طراحی شده با خروجی برنامه یادگیری آموزشی (۲۵، ۱۵)</p>	
<p>عضویت در هیئت‌مدیره و بازرسی انجمن‌های علمی (اجرایی)؛</p> <p>شرکت در شوراها، کارگروه‌ها، کمیته‌ها، هیئت‌ها و گروه‌های رسمی اعم از شورای عالی انقلاب فرهنگی، شورای عتف، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، ستاد وزارتین، حوزه علمیه و</p>	<p>شهرت ملی و بین‌المللی در مسائل آموزشی (۹، ۲۰ و ۵)</p> <p>بر عهده داشتن نقش‌های رهبری در انجمن‌ها و جوامع حرفه‌ای مرتبط با آموزش و یادگیری (۲۳، ۱، ۷)</p> <p>خدمت در کمیته‌ها، شوراها و کارگروه‌های حوزه آموزش در سطح وزارتخانه (۷)</p>	<p>مرجعیت علمی در سطح ملی یا بین‌المللی</p>

شاخص	سنججه‌های ارزیابی در اسناد ترفیع و ارتقا در دانشگاه‌های جهان	سنججه‌های ارزیابی در آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی ایران
	<p>سردبیری و یا عضویت در هیئت تحریریه مجلات حوزه آموزش و یادگیری (۱، ۷)</p> <p>دعوت برای سخنرانی در رویدادهای علمی حوزه آموزش و یادگیری (۱ و ۷)</p> <p>دعوت برای تدریس و فعالیت‌های آموزشی در سایر دانشگاه‌ها و موسسه‌ها (۱، ۱۱، ۲۰)</p> <p>دریافت جوایز و افتخارات آموزشی در سطح دانشگاهی، ملی و بین‌المللی (۳، ۷، ۱، ۲۰، ۲۴، ۸، ۴، ۱۶، ۱۹، ۲۳، ۲۵، ۹)</p> <p>دریافت پژوهانه‌های آموزشی (۲۵، ۹، ۸، ۱۸، ۲۴، ۲۳)</p> <p>دعوت موسسه‌ها و ناشران برای انجام تحقیقات آموزشی و تولید کتاب‌های درسی و مواد آموزشی (۹ و ۲۰، ۵، ۷)</p> <p>میزان موفقیت کتاب‌های درسی طراحی شده (ازجمله استفاده در دوره‌های درسی و کوریکولوم‌ها و استناد در تحقیقات آموزشی و غیره) (۷)</p>	<p>فرهنگستان‌ها (اجرایی):</p> <p>مدیرمسئولی، سردبیری، عضویت در هیئت تحریریه نشریه‌های علمی معتبر (اجرایی)</p> <p>تجدید چاپ یا ویرایش کتاب (پژوهشی):</p>

در مقابل ۹ شاخص به‌دست‌آمده، آیین‌نامه موجود در ایران به چهار شاخص تأکید دارد: (۱) رعایت نظم و انضباط درسی و شئون آموزشی، (۲) کیفیت تدریس، (۳) کمیت تدریس و (۴) راهنمایی و سرپرستی پروژه کارشناسی در پایان دوره تحصیل. همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود سنججه‌های مربوط به هر شاخص بسیار جزئی‌تر و جامع‌تر بوده و اساتید در دانشگاه‌های جهان برای طیف وسیعی از فعالیت‌های حرفه‌ای خود امتیاز آموزشی دریافت می‌کنند و مهم‌تر اینکه متناظر با این سنججه‌ها در آیین‌نامه فعلی یا سنججه‌ای وجود ندارد و یا اگر به‌صورت محدود وجود دارد اغلب در بعد اجرایی قابل ارزیابی است و به عبارت بهتر بعد آموزش از سهم بسیار بالایی در ارزیابی اعضای هیئت علمی مراکز آموزشی دنیا برخوردار است.

بعد پژوهش و شاخص‌های ارزیابی ایران و جهان

جدول ۲- بعد پژوهش و شاخص‌های ارزیابی ایران و جهان

شاخص	سنجه‌های اسناد ترفیع و ارتقا در دانشگاه‌های جهان	سنجه‌های آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی ایران
بروندادهای پژوهش	انتشار مقالات در مجله‌های علمی داخلی و بین‌المللی دارای داور هم‌تراز (۱۲)، ۹، ۲۲، ۵، ۱۵، ۱۱، ۱۰، ۲۱، ۲۳، ۱۴، ۱۹، ۲۴، ۲۵، ۸، ۶، ۷، ۱۸، ۱۷)	مقاله علمی - پژوهشی منتشرشده در نشریه‌های علمی - پژوهشی معتبر داخلی و خارجی؛ مقاله‌های مستخرج از هر طرح (منجر به تولید سند ملی)؛
	انتشار مقالات در مجلات علمی نمایه شده در پایگاه‌های استنادی بین‌المللی (۱۱، ۱۳، ۱۵، ۲۴)	مقاله مستخرج از طرح‌های پژوهشی محرمانه با تأیید کمیته ممیزی منتخب وزارت؛ مقاله مستخرج از برنامه مصوب تحقیقاتی جهت‌دار عضو هیئت علمی معطوف به رفع مشکلات کشور؛
	انتشار مقالات ترویجی در مجلات علمی و عمومی (۱۴ و ۲۵ و ۱۰)	مقاله‌های علمی و تحشیه چاپ‌شده در نشریه‌های علمی-ترویجی داخلی معتبر
	انتشار مقالات مروری و یادداشت فنی (technical note) در مجله‌های علمی (۳، ۱۳)	مقاله علمی - مروری منتشرشده در نشریه‌های معتبر
	انتشار مقالات در مجلات رسمی انجمن‌ها و جوامع علمی در سطح ملی و بین‌المللی (۱۹، ۲۴)	
	انتشار مقالات مستخرج از مطالعات علمی دوره رسادکتری (۱۲)	
	انتشار مقالات مستخرج از پایان‌نامه متقاضی (۱۲)	مقاله علمی-پژوهشی مستخرج از رساله متقاضی
	انتشار مقالات مستخرج از پایان‌نامه‌های تحت راهنمایی و نظارت متقاضی (۱۱، ۱۲)	در مقاله مستخرج از پایان‌نامه یا رساله تحت راهنمایی متقاضی بوده، استاد راهنما از امتیاز نفر اول برخوردار می‌شود (از شیوه‌نامه)
انتشار پژوهش‌هایی درباره فعالیت‌های		

سنجدهای آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی ایران	سنجدهای اسناد ترفیع و ارتقا در دانشگاه‌های جهان	شاخص
	آموزشی از جمله مواد آموزشی، یادگیری دانشجویان، شیوه‌ها و مهارت‌های تدریس، ایده‌های نظری (۷، ۱۵، ۱۸، ۲۰، ۲۴، ۲) (۱۴)	
<p>تصنیف، تألیف، تصحیح انتقادی و ترجمه کتاب، دانشنامه؛ تدوین کتاب به شیوه گردآوری؛ کتاب تألیفی و تصنیفی به زبان خارجی که توسط ناشران معتبر بین‌المللی چاپ شده باشد.</p>	<p>تألیف کتاب‌های علمی ناشران ملی و بین‌المللی (۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۶، ۷، ۱۷، ۱۵، ۱۰، ۱۴، ۱۸، ۲۰، ۲۳، ۲۲، ۱۹) تألیف کتاب‌های درسی ناشران داخلی و دانشگاهی (۱۳، ۵، ۲۰، ۲۱، ۲۴، ۲۵، ۱۹) تألیف تکنوگاری‌های علمی (۳، ۵، ۱۹، ۱۵، ۲۱، ۲۳) تألیف فصلی از کتاب‌های علمی ناشران داخلی و بین‌المللی (۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۹، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۷، ۱۰، ۱۴، ۲۱، ۲۴) تألیف فصلی از کتاب‌های ناشران ملی و دانشگاهی (۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۹، ۲۲، ۲۳، ۷، ۱۰، ۱۴، ۲۱، ۲۴) ترجمه کتاب‌های ناشران داخلی و بین‌المللی (۷، ۱۲، ۱۳، ۱۵) ترجمه کتاب‌های ناشران ملی به زبانی دیگر (۱۰، ۲۰، ۱۲، ۱۳) ترجمه فصلی از کتاب‌های ناشران داخلی و بین‌المللی (۱۳) ترجمه فصلی از کتاب‌های ناشران ملی به زبان دیگر (۱۳) ترجمه مقالات منتشرشده در مجله‌های علمی داخلی و بین‌المللی (۱۳)</p>	
<p>کرسی‌های نظریه‌پردازی (نقد علمی در حوزه‌های علوم به‌ویژه علوم انسانی و معارف اسلامی)</p>	<p>نقد و بررسی کتاب‌ها و مقالات منتشرشده در مجلات داخلی و بین‌المللی (۱۳، ۱۵، ۲۵، ۲۳)</p>	
<p>ویرایش علمی/ ادبی (زبانی) آثار تألیفی یا</p>	<p>ویراستاری مقالات در مجله‌های علمی</p>	

شاخص	سنججه‌های اسناد ترفیع و ارتقا در دانشگاه‌های جهان	سنججه‌های آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی ایران
	داخلی و بین‌المللی (۴۴، ۷، ۱۵، ۲۵، ۱۳) ویراستاری کتاب‌های ناشران داخلی و بین‌المللی (۱۱، ۱۲، ۱۳، ۲۳، ۱۰، ۲۵، ۷، ۱۸)	ترجمه‌ای با تأیید نهایی هیئت ممیزه ذی‌ربط
	ارائه تمام متن یا چکیده مقاله در رویدادهای علمی (همایش، سمینارها، هم‌نشست و غیره) در سطح داخلی و بین‌المللی (۵، ۱۱، ۱۰، ۱۲، ۱۳، ۱۹، ۲۰، ۱۴، ۱۵، ۱۸، ۷، ۲۱، ۲۳، ۲۴، ۲۵)	خلاصه مقاله علمی ارائه‌شده در همایش‌های علمی معتبر ملی و بین‌المللی؛ مقاله علمی کامل ارائه‌شده در همایش‌های علمی معتبر ملی و بین‌المللی؛ (ارائه دستاوردها و نتایج علمی-پژوهشی برگرفته از کرسی‌های نظریه‌پردازی در همایش‌ها و میزگردهای مراکز علمی ملی و بین‌المللی)؛
	گزارش طرح‌های پژوهشی انجام‌شده (۱۰، ۱۱، ۱۳، ۱۵)	گزارش‌های علمی طرح‌های پژوهشی و فناوری خاتمه‌یافته در داخل موسسه با تأیید معاون پژوهشی و فناوری موسسه؛ گزارش‌های علمی طرح‌های پژوهشی و فناوری با طرف قرارداد خارج از موسسه تأییدشده نهاد سفارش‌دهنده؛ گزارش طرح‌های پژوهشی مشترک با دانشگاه‌ها و موسسه‌های علمی خارج از کشور؛
	انتشار آثار و کارهای خلاقانه مثل رمان (۹، ۱۵، ۱۴)	(اثر بدیع و ارزنده هنری یا ادبی و فلسفی چاپ‌شده)
رهبری و هدایت تحقیقات و همکاری‌های علمی	رهبری (به‌عنوان مدیر یا مجری اصلی) و مشارکت در پروژه‌های پژوهشی بین‌سازمانی، درون دانشگاهی و بین‌رشته‌ای ملی و بین‌المللی (۴، ۵، ۹، ۱۰، ۱۱، ۷، ۱۶، ۲۴، ۵، ۱۴، ۱۱، ۲۵، ۱، ۲۳، ۱۵، ۱۹، ۲۰، ۸)	راهبری پروژه‌های بزرگ پژوهشی بین‌رشته‌ای (مدیریت پروژه) با تأیید شورای پژوهشی موسسه (اجرایی)
	همکاری‌ها و فعالیت‌های پژوهشی با دانشجویان (۱، ۲، ۲۳، ۲۴)	
	طراحی، هدایت و اجرای فرایندهای	

شاخص	سنججه‌های اسناد ترفیع و ارتقا در دانشگاه‌های جهان	سنججه‌های آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی ایران
	پژوهش برای دانشکده و دانشگاه (۵)	
	رهبری پژوهش در جایگاه نویسنده مسئول و نویسنده اول در مقالات (۲۳، ۲۴)	در مقاله مستخرج از تولید دانش فنی / اختراع منجر به تولید و تجاری‌سازی محصول یا فرایند و طرح‌های پژوهشی و فناوری، مجری مشروط به اینکه نویسنده اول باشد، از امتیاز نفر اول برخوردار می‌شود (از شیوه‌نامه)
ارتباطات علمی	شرکت در رویدادهای علمی بین‌المللی (همایش، سمینار، هم‌نشست و غیره) (۱۲، ۳، ۱۸، ۲۳، ۲۱)	
جذب سرمایه، منابع و پژوهانه‌های پژوهشی	<p>پروژه‌های پژوهشی انجام‌شده با اعتبارات مالی داخلی و بین‌المللی (۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴)</p> <p>مجموع بودجه مالی اعطاشده به پژوهش‌های متقاضی (۷ و ۱۵)</p> <p>پروپوزال‌های درخواست پژوهانه‌های پژوهشی از سازمان‌ها (۵، ۸، ۱۴، ۲۱، ۲۳، ۲۴)</p> <p>دریافت پژوهانه‌های پژوهشی رقابتی و غیررقابتی از منابع داخلی و خارج از موسسه (۹، ۱۴، ۴، ۱۸، ۱۹، ۲۱، ۲۵، ۱۶، ۲۰، ۲۳، ۱۵، ۷، ۳، ۱۰، ۲۴)</p> <p>منافع حاصل از فعالیت‌های پژوهشی فرد برای دانشگاه از جمله منابع، همکاری‌ها و مشارکت‌های جدید (۱۴، ۲۵)</p>	<p>گزارش‌های علمی طرح‌های پژوهشی و فناوری با طرف قرارداد خارج از موسسه با تأیید نهاد سفارش‌دهنده؛</p> <p>ایجاد ظرفیت فعال در جذب اعتبار پژوهشی (پژوهانه) داخلی یا بین‌المللی؛</p>
کاربردی سازی پژوهش	<p>ثبت اختراعات دارای مالکیت فکری در سطح ملی و بین‌المللی (۲، ۳، ۷، ۱۰، ۱۴، ۱۸، ۱۲، ۱۳)</p> <p>مشارکت در پژوهش‌های با صنعت (۹، ۷، ۵، ۴)</p> <p>فعالیت‌های کارآفرینی (۲، ۸، ۱۴)</p>	<p>طراحی و راه‌اندازی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های تخصصی، اعم از فنی، پژوهشی و هنری، واحدهای نیمه‌صنعتی و پژوهشی، کتابخانه‌های تخصصی، شبکه‌های تخصصی مجازی، حسب اهمیت و تجهیزات موجود و میزان بهره‌وری (اجرایی)؛</p> <p>همکاری مؤثر در تأسیس دانشگاه، مراکز</p>

سنجہ‌های آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی ایران	سنجہ‌های اسناد ترفیع و ارتقا در دانشگاه‌های جهان	شاخص
<p>پژوهشی، موسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی و فناوری، شهرک‌ها و پارک‌های علم و فناوری، مراکز رشد و شرکت‌های دانش‌بنیان (اجرایی)؛</p> <p>تولید دانش فنی / اختراع یا اکتشاف منجر به تولید و تجاری‌سازی محصول یا فرایند با تأیید مراجع ذی‌صلاح وزارت؛ و هر نوآوری که برای حل مشکلات و معضلات کشور مؤثر باشد و یا منجر به تولید خدمت یا محصول جدیدی در کشور شود.</p> <p>اختراع، اکتشاف و تولید محصولات پژوهشی کاربردی ثبت‌شده در مراجع قانونی داخل کشور با تأیید معاونت پژوهشی و فناوری وزارت؛</p> <p>اختراع، اکتشاف و تولید محصولات پژوهشی کاربردی ثبت‌شده و دستاوردهای فناورانه که در چهارچوب پژوهش‌های کاربردی، پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دکتری با رعایت مالکیت فکری در قالب شرکت دانش‌بنیان یا شرکت دانشگاهی مراحل تجاری‌سازی آن با تأیید مراجع مربوطه به انجام رسیده باشد.</p> <p>ثبت مالکیت فکری (پتنت) دستاوردهای پژوهشی و فناوری به نام موسسه محل خدمت متقاضی، به شرط اینکه به فروش رسیده و یا به صورت تحت لیسانس از آن استفاده شده باشد.</p> <p>تعیین توالی ژن ثبت‌شده در مراجع قانونی یا علمی داخلی یا خارج از کشور با تأیید مراجع ذی‌صلاح وزارت؛</p> <p>ایجاد رشته‌های جدید و میان‌رشته‌ای با رویکرد رفع نیازهای اساسی کشور و ترویج کارآفرینی؛</p>	<p>مشارکت در ترجمان پژوهش‌ها مانند پژوهش و توسعه، تجاری‌سازی، بهبود عملکرد و کیفیت (۹، ۱۴، ۱۸، ۱۲)</p> <p>سخنرانی‌های عمومی درباره یافته‌های پژوهش‌ها (۱۸)</p> <p>کمک به نهادینه‌سازی پژوهش‌ها از جمله راه‌اندازی و توسعه واحدهای پژوهشی، شبکه‌سازی پژوهشی، تجهیز کردن گروه‌های پژوهشی و آزمایشگاه‌های پژوهشی (۱۱، ۱۴، ۱۸)</p> <p>به‌کارگیری یافته‌های پژوهش‌های متقاضی توسط نهاد خارجی یا دولت (۷)</p> <p>گزارش‌های سیاستی از پژوهش‌های کاربردی برای مراجع جهت بهبود عملکرد و توسعه سیاست‌ها (۷، ۱۰، ۱۴، ۴، ۹، ۱۹، ۲۳)</p> <p>تهیه اسناد سیاستی برای پژوهش‌ها از جمله راهنماها و دستورالعمل پژوهشی بین‌المللی (۴، ۲۳)</p> <p>تنظیم و تهیه بیانیه‌های ملی (National statements) (۱۲)</p> <p>تهیه استانداردهای حرفه‌ای (۲۵)</p> <p>انتشار مقالات سفید (white papers) برای معرفی و فروش محصولات (نرم‌افزار و سخت‌افزار) و خدمات (۲۵)</p>	

سنجش‌های آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی ایران	سنجش‌های اسناد ترفیع و ارتقا در دانشگاه‌های جهان	شاخص
<p>طراحی سیستم‌ها، روش‌ها و خدمات جدید به‌منظور حل معضلات آموزشی، پژوهشی، بهداشتی و درمانی در سطح کشور با گواهی مراجع ذی‌صلاح وزارت؛</p> <p>طراحی سیستم‌ها، روش‌ها و خدمات جدید به‌منظور حل معضلات آموزشی، پژوهشی، بهداشتی و درمانی در سطح منطقه با گواهی مراجع ذی‌صلاح در منطقه آمایشی؛</p>		
<p>داوری و نظارت بر فعالیتهای پژوهشی</p>	<p>داور علمی و فنی: داور مقالات در مجله‌های علمی و اجلاس‌های داخلی و بین‌المللی (۱۳، ۲۳، ۵، ۷، ۱۵، ۲۵، ۱۹، ۲۰، ۲۴) داور پروپوزال‌های درخواست پژوهانه‌های تحقیقاتی (۵، ۷، ۱۵، ۲۳، ۲۴، ۱۹، ۲۰) داور طرح‌های پژوهشی داخلی و بین‌المللی (۱۳) داور کتاب‌های ناشران داخلی و بین‌المللی (۱۳، ۱۵، ۱۹، ۲۳) داور پایان‌نامه‌های دانشجویی (۷، ۸) عضویت در هیئت داورى جایزه‌های داخلی و بین‌المللی (۱۳، ۱۷) داور آثار هنری و اخلاق در نمایشگاه‌ها و مسابقه‌ها (۱۷، ۱۵) عضویت در شورای داورى انجمن‌های حرفه‌ای (۲۳) داور گزارش‌های فنی مراکز تخصصی و تحقیقاتی دانشگاهی (۱۵) شرکت در ارزیابی هم‌تایان (عملکرد اعضای هیئت علمی) در دانشگاه متقاضی</p>	<p>به رسمیت شناخته شدن</p>

سنجہ‌های آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی ایران	سنجہ‌های اسناد ترفیع و ارتقا در دانشگاه‌های جهان	شاخص
	و سایر دانشگاه‌ها (۷، ۸)	
نقد علمی در حوزه‌های علوم به‌ویژه علوم انسانی و معارف اسلامی	نقد و بررسی: نوشتن نقد و بررسی درباره مقالات، کتاب‌ها و آثار هنری و خلاق دیگران (۶، ۷، ۱۰، ۲۰)	
<p>عضویت در هیئت‌مدیره و بازرسی انجمن‌های علمی (اجرایی)؛</p> <p>برپایی نمایشگاه‌ها، اردوها یا سایر فعالیت‌های فوق‌برنامه پژوهشی، فناوری، آموزشی، فرهنگی، هنری و مدیریت اجرایی آن با توجه به سطح برگزاری (فرهنگی)؛</p> <p>دبیری همایش‌های علمی در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی، با تائید شورای پژوهشی موسسه و یا نهادهای ذی‌ربط (اجرایی)؛</p> <p>ارائه کرسی‌های نظریه‌پردازی؛</p> <p>شرکت در شوراها، کارگروه‌ها، کمیته‌ها، هیئت‌ها و گروه‌های رسمی اعم از شورای عالی انقلاب فرهنگی، شورای عتف، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، ستاد وزراتین، حوزه علمیه و فرهنگستان‌ها (اجرایی)؛</p> <p>عضویت در شورای پارک‌ها و مراکز رشد (اجرایی)؛</p> <p>طراحی و راه‌اندازی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های تخصصی، اعم از فنی، پژوهشی و هنری، واحدهای نیمه‌صنعتی و پژوهشی، کتابخانه‌های تخصصی، شبکه‌های تخصصی مجازی، حسب اهمیت و تجهیزات موجود و میزان بهره‌وری (اجرایی)؛</p> <p>ریاست قطب‌های علمی کشور (اجرایی)؛</p>	<p>عضویت، رهبری و خدمت حرفه‌ای؛</p> <p>رهبری و ریاست انجمن‌های حرفه‌ای و سازمان‌های ملی و بین‌المللی (۱۹، ۲۰)</p> <p>عضویت در انجمن‌های حرفه‌ای (۷، ۱۰، ۲۴)</p> <p>ریاست میزگردها (هیئت‌رئیس‌ه)، همایش‌ها، سمینارها، نشست‌ها، کارگاه‌ها، میزگردها و غیره (۴، ۷، ۱۰، ۱۹، ۲۰، ۲۴)</p> <p>عضویت در کمیته‌ها و شوراهای پژوهشی دانشکده یا دانشگاه (۷، ۱۹، ۲۵)</p> <p>مشاور تحقیقاتی برای پروژه‌های سرمایه‌گذاری شده توسط بنیادها، تجارت و صنعت، دولت (۷)</p> <p>رهبری تفاهم‌نامه‌های استراتژیک دانشگاه در حوزه تحقیقات یا شبکه‌های تحقیقاتی دانشگاه (۷)</p>	

سنجدهای آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی ایران	سنجدهای اسناد ترفیع و ارتقا در دانشگاه‌های جهان	شاخص
عضویت در یکی از هسته‌های قطب‌های علمی رسمی کشور (اجرایی)؛		
	<p>دعوت در رویدادها و فعالیت‌های حرفه‌ای:</p> <p>دعوت برای شرکت در رویدادهای حرفه (همایش، هم‌نشست و نشست علمی) (۳، ۲۰)</p> <p>دعوت به‌عنوان سخنران اصلی در رویدادهای حرفه‌ای (همایش، هم‌نشست و نشست علمی) (۳، ۷، ۱۰، ۱۴، ۱۶، ۱۹، ۲۴، ۵، ۸)</p> <p>دعوت برای ارائه اثر در رویدادهای حرفه‌ای (همایش، هم‌نشست و نشست علمی) (۴، ۵، ۸، ۲۳، ۲۵، ۱۹، ۲۰)</p> <p>سفارش نگارش مقالات از سوی مجلات (۲۳)</p> <p>دعوت به عضویت یا ریاست کمیته‌ها و شوراهای پژوهشی (۸، ۱۹، ۴)</p> <p>دعوت برای برگزاری کارگاه‌های حرفه‌ای (۱۹)</p>	
کسب رتبه در جشنواره‌های داخلی و خارجی	<p>جوایز و افتخارات پژوهشی:</p> <p>دریافت جوایز پژوهشی از سوی سازمان‌ها و انجمن‌های حرفه‌ای در سطح داخلی و بین‌المللی (۳، ۸، ۱۰، ۳، ۸، ۱۳، ۴، ۷، ۱۵، ۱۱، ۱۶، ۱۹، ۲۰، ۲۵)</p> <p>دریافت جوایز برای آثار و اجراهای خلاق و هنری (۲۴، ۱۷)</p> <p>دریافت جوایز در مسابقات بین‌المللی برای تجاری‌سازی پژوهشی (۱۷)</p> <p>دریافت بورسیه پژوهشی (فلوشیپ) (۱۵)</p> <p>(۲۳، ۲۰، ۱۹)</p>	

شاخص	سنجه‌های اسناد ترفیع و ارتقا در دانشگاه‌های جهان	سنجه‌های آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی ایران
	<p>ارزیابی‌های همتایان: به رسمیت شناخته شدن فرد توسط همتایان بین‌المللی به‌عنوان یک پژوهشگر برجسته در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی در قالب نامه‌های ارزیابی / توصیه‌نامه‌هایی (evaluative letters) از دانشمندان برگزیده در رشته (۱۴، ۲۵)</p>	
	<p>سایر فعالیت‌ها: ایجاد و طراحی پایگاه‌های اطلاعاتی مرتبط با پژوهش (۲۵) ایجاد و راه‌اندازی نشریه‌های اینترنتی (۲۵)</p>	<p>طراحی سیستم‌ها، روش‌ها و خدمات جدید به‌منظور حل معضلات آموزشی، پژوهشی، بهداشتی و درمانی در سطح کشور با گواهی مراجع ذی‌صلاح وزارت</p>
آثار خلاقانه	<p>برگزاری نمایشگاه و ارائه آثار هنری و خلاق در سطح داخلی و بین‌المللی (۱۷، ۱۰، ۷، ۵، ۸)</p>	<p>برپایی نمایشگاه‌ها، اردوها یا سایر فعالیت‌های فوق‌برنامه پژوهشی، فناوری، آموزشی، فرهنگی، هنری و مدیریت اجرایی آن با توجه به سطح برگزاری (فرهنگی)</p>
تمرکز و انسجام	<p>داشتن یک دستور کار و برنامه پژوهشی روشن جهت دستیابی به اهداف پژوهشی (۱۴، ۱۵، ۱۶) انسجام در موضوع پژوهش‌ها و هدفمندی در بدنه پژوهش‌های تولیدشده درباره یک یا چند موضوع مرتبط (۱۴، ۱۵) ارتباط حوزه تخصصی فرد با آثار پژوهشی او (۱۴)</p>	<p>موضوع مقاله باید مستقیماً در ارتباط با تخصص متقاضی باشد. ۷۰ درصد امتیاز مقاله‌ها باید مستقیماً در ارتباط با تخصص (رشته تحصیلی / گروه آموزشی) متقاضی باشد.</p>

جدول ۲ مربوط به بعد پژوهشی ارزیابی اعضای هیئت علمی است که نشان می‌دهد در بحث پژوهش ۸ شاخص شامل شاخص برون‌دادهای پژوهش، رهبری و هدایت تحقیقات و همکاری‌های علمی، ارتباطات علمی، جذب سرمایه، منابع و پژوهانه‌های پژوهشی، کاربردی‌سازی پژوهش، به

رسمیت شناخته شدن، آثار خلاقانه، تمرکز و انسجام^۱ و در مجموع ۸۳ سنجه مطرح است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود تنوع شاخص‌ها در بعد پژوهش برای دانشگاه‌های جهان نسبت به آیین‌نامه داخلی بسیار بیشتر است. آیین‌نامه مذکور در بعد پژوهش بر برون‌دادها تأکید دارد در حالی که شاخص برون‌دادها با نزدیک به ۳۰ سنجه تنها یکی از شاخص‌های این بخش است. با توجه به ماهیت حوزه علوم انسانی شاخص‌هایی مثل به رسمیت شناخته شدن، ارتباطات علمی، کاربردی‌سازی پژوهش به‌عنوان فعالیت پژوهشی مدنظر قرار گرفته‌اند، در حالی که در آیین‌نامه داخلی سنجه‌ها مربوط به آن‌ها یا وجود ندارد و یا امتیاز اجرایی محسوب می‌شوند.

بعد خدمت و شاخص‌های ارزیابی ایران و جهان

جدول ۳- بعد خدمت و شاخص‌های ارزیابی ایران و جهان

شاخص	سنجه‌های اسناد ترفیع و ارتقا در دانشگاه‌های جهان	سنجه‌های آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی ایران
خدمت به گروه آموزشی، دانشکده و دانشگاه	بر عهده داشتن نقش‌ها و مسئولیت‌های اداری و مدیریتی در سطح گروه آموزشی، دانشکده و دانشگاه از جمله مدیر گروه، مدیر تحصیلات تکمیلی، معاون آموزشی، رئیس مرکز تحقیقات و غیره (۷، ۸، ۶، ۱۲، ۵، ۲۰، ۴، ۹، ۱۱، ۱۲، ۱۴، ۱۰، ۱۵، ۱۸، ۱۹، ۲۵، ۳، ۲۳، ۱۳، ۱۶، ۲۰)	حضور تمام‌وقت در موسسه و مشارکت بر اساس تکالیف تعیین‌شده در آیین‌نامه مدیریت دانشگاه‌ها و موسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی و فناوری و سایر فعالیت‌های اجرایی محوله؛ طراحی، تدوین و اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌ها با هدف افزایش کارایی و اثربخشی نظام آموزش عالی؛ همکاری مؤثر در تأسیس دانشگاه، مراکز پژوهشی، موسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی و فناوری، شهرک‌ها و پارک‌های علم و فناوری، مراکز رشد و شرکت‌های دانش‌بنیان؛ ایجاد رشته‌های جدید و میان‌رشته‌ای با رویکرد رفع نیازهای اساسی کشور و ترویج کارآفرینی؛ ایجاد ظرفیت فعال در جذب دانشجویان
	خدمت (با نقش‌های عضویت یا ریاست) در کمیته‌ها، شوراهای و کارگروه‌ها در سطح گروه آموزشی، دانشکده و دانشگاه (۲۴، ۲۵، ۷، ۱۰، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۹، ۱۲، ۱۱، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۸، ۱۳، ۱۴، ۲۰، ۲۳، ۷، ۱۹، ۲۰)	
	مشارکت در برنامه‌های دانشگاه از جمله طرح‌های اعتباربخشی، تفاهم‌نامه‌های استراتژیک، طراحی شبکه‌های داخلی و خارجی دانشگاه (۵، ۱۹، ۲۳، ۷، ۱۰)	
	ارائه مشاوره در مورد مسائل راهبردی، مانند اطمینان از تعادل کافی در جمعیت و جذب	

1. Focus and Coherence

سنجہ‌های آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی ایران	سنجہ‌های اسناد ترفیع و ارتقا در دانشگاه‌های جهان	شاخص
<p>خارجی با تأیید رئیس موسسه؛ طراحی و راه‌اندازی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های تخصصی، اعم از فنی، پژوهشی و هنری، واحدهای نیمه‌صنعتی و پژوهشی، کتابخانه‌های تخصصی، شبکه‌های تخصصی مجازی، حسب اهمیت و تجهیزات موجود و میزان بهره‌وری؛</p> <p>ارائه مشاوره علمی به دانشجویان (از شیوه‌نامه، جدول فعالیت‌های فرهنگی / بند ۵)؛</p>	<p>دانشجو، انتصاب کارکنان، توسعه مشاغل، مدیریت منابع مالی، تبلیغ و بازاریابی و سایر امور دانشگاه سطح داخلی و بین‌المللی (۲۰،۷، ۵)</p> <p>حمایت و مشاوره برای پیشرفت تحصیلی، افزایش قابلیت اشتغال فارغ‌التحصیلان و امور کارآفرینی دانشگاه (۵،۸، ۷، ۲۰، ۹، ۲، ۴، ۱۴، ۱۶، ۱۹، ۲۵، ۲۲، ۱، ۶)</p> <p>آموزش و حمایت از هم‌تایان، اعضای هیئت‌علمی و کارکنان در سطح گروه آموزشی، دانشکده و دانشگاه (۴، ۱۴، ۹، ۱۸، ۸، ۹)</p>	
<p>ایفای مسئولیت در قوای سه‌گانه؛ شرکت در شوراهای کارگروه‌ها، کمیته‌ها، هیئت‌ها و گروه‌های رسمی اعم از شورای عالی انقلاب فرهنگی، شورای عتف، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، ستاد وزراتین، حوزه علمیه و فرهنگستان‌ها؛</p> <p>شرکت در شوراهای کارگروه‌ها، کمیته‌ها، هیئت‌ها و گروه‌های رسمی سایر وزارتخانه‌ها با موافقت رئیس موسسه متبوع؛</p> <p>طراحی، تدوین و اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌ها با هدف افزایش کارایی و اثربخشی نظام آموزش عالی؛</p>	<p>عضویت در شوراهای تخصصی و کمیته‌های مشورتی در نهادها و سازمان‌های دولتی، غیردولتی و بین‌المللی (۳، ۲، ۵، ۹، ۷، ۲۲، ۴، ۱۰، ۱۴، ۱۲، ۲۳، ۶، ۱۵)</p> <p>مشارکت در مشاوره و آموزش متورینگ افراد خارج از دانشگاه (۹، ۱۸)</p> <p>مشارکت و ارائه خدمات حرفه‌ای، تخصصی و نوآورانه به جامعه و صنعت (۱۰، ۱۴، ۲۳، ۶، ۲۵، ۱۹، ۱۶، ۹، ۴، ۸، ۱۲، ۱۸)</p> <p>مشارکت و عضویت در سازمان‌های مدنی و مردم‌نهاد (۷، ۱۸، ۱۵)</p> <p>حضور در رسانه‌های جمعی و شبکه‌های اجتماعی، به‌عنوان مفسر و تحلیلگر یا کارشناس، برای ارتباط با جامعه در مورد مسائل آموزش و یادگیری و سیاست‌های آموزش عالی (۵، ۷، ۸، ۹)</p> <p>فراگیر کردن و نمایش عمومی از آموزش و تدریس در رسانه‌های مختلف (۸، ۲۱)</p> <p>انعکاس مطبوعاتی و خبری در سطح ملی یا جهانی از ایده‌ها و فعالیت‌های آموزشی (۴)</p> <p>ارائه سخنرانی‌های عمومی برای اطلاع‌رسانی</p>	<p>خدمت به دولت و جامعه</p>

سنجش‌های آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی ایران	سنجش‌های اسناد ترفیع و ارتقا در دانشگاه‌های جهان	شاخص
	<p>تخصص و حرفه‌ای به جامعه (۷، ۲۲)</p> <p>انتصاب در مقام دولتی در کمیته‌های سیاست‌گذاری آموزش عالی و یا شورای مشورتی عمومی (۷)</p> <p>حضور در گروه‌های آموزشی در سطح دولت و یا شورای مشورتی عمومی و ارائه گزارش‌ها و مشاوره‌های سیاستی (۷)</p> <p>مشارکت در توسعه سیاست‌ها و برنامه‌های آموزشی مرتبط با صنعت، دولت یا جامعه در سطح ملی (۱۴، ۹)</p> <p>تدوین و طراحی سیاست آموزشی، ابزار نظارتی و قانون‌گذاری آن (۷، ۸)</p>	
<p>عضویت در هیئت‌مدیره و بازرسی انجمن‌های علمی؛</p> <p>برپایی نمایشگاه‌ها، اردوها یا سایر فعالیت‌های فوق‌برنامه پژوهشی، فناوری، آموزشی، فرهنگی، هنری و مدیریت اجرایی آن با توجه به سطح برگزاری؛</p> <p>دبیری همایش‌های علمی در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی، با تأیید شورای پژوهشی موسسه و یا نهادهای ذی‌ربط؛</p> <p>مدیرمسئولی، سردبیری، عضویت در هیئت تحریریه نشریه‌های علمی معتبر؛</p> <p>داوری مقاله‌های علمی-پژوهشی مجلات معتبر و آثار بدیع و ارزنده هنری؛</p> <p>داوری مقاله‌های علمی-پژوهشی مجلات معتبر و آثار بدیع و ارزنده هنری؛</p> <p>داوری کتاب، داور یا نظارت بر طرح‌های پژوهشی یا فناوری؛</p> <p>تدوین مجموعه مقاله‌های همایش‌های علمی معتبر؛</p>	<p>خدمت به‌عنوان یک مقام (رئیس یا دبیر) و یا عضو در انجمن‌ها و سازمان‌های حرفه‌ای در سطح داخلی و بین‌المللی (۲، ۳، ۵، ۶، ۱۲، ۲۴، ۲۵، ۱۴، ۲۳، ۱۸، ۲۲، ۱۵)</p> <p>برگزاری رویدادهای علمی (همایش‌ها، سمینارها، هم‌نشست‌ها، کارگاه‌های آموزشی و نشست‌ها)</p> <p>مرتبط با حرفه در سطح ملی و بین‌المللی (۱۵، ۷، ۱۸، ۱۴، ۳، ۵، ۱۱، ۱۳، ۲۳، ۱۲، ۱۴، ۲۰، ۴، ۱۰، ۱۹، ۲۴)</p> <p>خدمت به‌عنوان سردبیر یا عضو هیئت تحریریه در مجله‌های علمی مربوط به حرفه، سلسله مجموعه کتاب‌های ناشران، مجموعه مقالات همایش‌ها (۳، ۲، ۱۴، ۵، ۱۲، ۱۸، ۹، ۴، ۷، ۱۰، ۱۵، ۱۹، ۲۰، ۲۳، ۲۴، ۲۵)</p> <p>داوری مقالات علمی (۱۸، ۱۲، ۱۴، ۳، ۱۰)</p> <p>داوری پروپوزال‌های درخواست پژوهانه برای نهادها و مؤسسات تأمین مالی (۳، ۱۴، ۱۸)</p> <p>عضویت هیئت‌داوران در رقابت‌های ملی و بین‌المللی و رویدادهای علمی مربوط به حرفه (۱۲،</p>	<p>خدمت به حرفه</p>

شاخص	سنجدهای اسناد ترفیع و ارتقا در دانشگاه‌های جهان	سنجدهای آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی ایران
	<p>(۲۱) عضویت در کمیته ارزیابی و داوری همتایان رشته تخصصی در مؤسسات دیگر (۷) ایجاد مؤسسات و مراکز ارائه‌دهنده خدمات حرفه‌ای (۲۳) کمک به پیشبرد حرفه، عملکرد و یا رشته در سطوح داخلی و بین‌المللی (۱۴، ۸) همکاری با بورد تخصصی رشته در وزارتخانه برای تهیه آزمون‌های پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلی کارشناسی ارشد و دکتری (۲۲، ۸، ۲۱) همکاری با حرفه‌مندان و شاغلان رشته برای ارائه کمک‌های فنی مرتبط با حوزه‌های تخصصی (۱۹) شرکت در انجمن‌ها و گروه‌های بحث مربوط به آموزش و یادگیری برای اشتراک‌گذاری ایده‌های بین دانشگاهی (۷)</p>	<p>طراحی و راه‌اندازی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های تخصصی، اعم از فنی، پژوهشی و هنری، واحدهای نیمه‌صنعتی و پژوهشی، کتابخانه‌های تخصصی، شبکه‌های تخصصی مجازی، حسب اهمیت و تجهیزات موجود و میزان بهره‌وری؛ طراحی سؤال آزمون‌های سراسری، با تأیید سازمان سنجش آموزش کشور، مرکز سنجش آموزش وزارت بهداشت، مرکز آموزش دانشگاه آزاد اسلامی؛ طراحی سؤال آزمون‌های جامع منطقه‌ای و درون دانشگاهی، امتحان‌های جامع دکتری تخصصی و نظایر آن؛</p>

جدول ۳ مربوط به بعد خدمت ارزیابی اعضای هیئت علمی در دانشگاه‌های منتخب جهان است که در ۳ شاخص خدمت به گروه آموزشی، دانشکده و دانشگاه، خدمت به دولت و جامعه و خدمت به حرفه قابل طبقه‌بندی بوده و دارای ۳۰ سنجه است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود این بخش از خدمات اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های منتخب به نسبت آیین‌نامه فعلی چندجانبه بوده و از انجام فعالیت‌های ترویجی در جامعه تا ایفای مسئولیت در دولت و مجامع حرفه‌ای را شامل می‌شود. مواردی مانند حضور در رسانه‌ها، ارائه سخنرانی، مشارکت در نهادهای مدنی، خدمات مشاوره‌ای به دانشجویان و همتایان و غیره از جمله خدماتی هستند که در آیین‌نامه داخلی لحاظ نشده‌اند.

بعد خدمات در آیین‌نامه فعلی تحت عنوان فعالیت‌های علمی - اجرایی ارائه شده است که فعالیت‌ها در ۱۸ بند دسته‌بندی شده‌اند. بخشی از این امتیازات از فعالیت‌هایی همچون عضویت در شوراهای و هسته‌ها و مؤسسات حاصل می‌شود و بخشی دیگر از فعالیت‌های علمی همچون دبیری نشریات و تدوین کتاب به شیوه گردآوری و مجموعه مقالات همایش‌ها حاصل

می‌شود. امتیازاتی هم برای جذب دانشجویان بین‌المللی در نظر گرفته شده است که تا حدی از پراکندگی برخوردار است.

نتیجه‌گیری

از نظر بسیاری از صاحب‌نظران، تولید علم یکی از شالوده‌های اساسی توسعه و پیشرفت بوده و در میان تمام علوم، علوم انسانی رابطه بهتری با مفهوم توسعه و پیشرفت دارد و مبانی فکری و چهارچوب‌های نظری توسعه‌یافتگی بر این بخش از علوم بشری استوار است. از طرفی گزارش‌ها حاکی از وضعیت نامناسب تولید علم در حوزه علوم انسانی و پسرفت آن در دوره پس از انقلاب اسلامی نسبت به پیش از آن است؛ به نحوی که از نظر تولید علم، کشور در رتبه‌های آخر خاورمیانه قرار گرفته است (قاسمی و امامی میبدی، ۱۳۹۴؛ به نقل از قنادی‌نژاد و حیدری، ۱۳۹۹). نظر به اهمیت علوم انسانی برای رشد و توسعه علمی و وضعیت و جایگاه نامناسب کشور در این حوزه، وجود روش‌ها و معیارهای قابل قبول و نیز تناسب شاخص‌های ارزیابی متناسب با رشته‌های علوم انسانی، امری مهم و کلیدی در فرایند برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری ارزیابی عملکرد اعم از آموزشی و پژوهشی در این حوزه است. لذا در این پژوهش تلاش شد تا معیارهای نظام ارزیابی و ارتقای اعضای هیئت علمی در دانشگاه‌های برتر حوزه علوم انسانی در دنیا استخراج و با آیین‌نامه موجود در کشور مورد مقایسه قرار گیرد.

یافته‌ها حاکی از آن است که نظام ارزیابی اعضای هیئت علمی در دانشگاه‌های منتخب جهان شامل سه بعد آموزش، پژوهش و خدمت است، در حالی که یک عضو هیئت علمی در آیین‌نامه موجود در کشور از چهار بعد «فعالیت‌های فرهنگی، تربیتی و اجتماعی»، «فعالیت‌های آموزشی»، «فعالیت‌های پژوهشی» و «فعالیت‌های علمی-اجرایی» مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. به عبارتی می‌توان اذعان داشت که به لحاظ کلیت ابعاد که هر دو مورد در یک راستا هستند و ماده فرهنگی نظر به شرایط فرهنگی و اجتماعی و استانداردهای هر کشور می‌تواند لحاظ شود. در مورد بعد خدمات که در آیین‌نامه داخلی با عنوان فعالیت‌های علمی-اجرایی آمده است همپوشانی زیادی وجود دارد با این تفاوت که برخی از سنجه‌های این بخش در دانشگاه‌های منتخب در بعد آموزش و به خصوص در بعد پژوهش لحاظ می‌شوند.

بعد آموزش

با بررسی اسناد منتخب و تحلیل و جمع‌بندی شاخص‌های موجود در این بعد به ۹ شاخص از جمله سابقه تدریس، کیفیت آموزش، طراحی و بازنگری برنامه آموزشی و دوره درسی، نوآوری در آموزش، آموزش پژوهش محور و درس پژوهی، مدیریت یا رهبری آموزش و یادگیری، نظارت بر فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی، ارزشیابی اثربخشی عملکرد آموزشی، مرجعیت علمی در سطح ملی یا بین‌المللی دست یافتیم. در مقایسه با آیین‌نامه داخلی مشخص شد دانشگاه‌های منتخب در بعد آموزش از وزن بالایی برخوردار بوده و شاخص‌های ارزیابی متنوع و طیف وسیعی از فعالیت‌ها را شامل می‌شود. در حالی که بسیاری از این سنج‌ها در بعد علمی-اجرایی در آیین‌نامه داخلی قرار گرفته است که سهم ناچیزی در مجموع امتیازات لازم دارد. این یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های شمشیری و همکاران (۱۳۹۷)، یوسفی و همکاران (۱۳۹۸)، روشن و قاسمی (۱۳۹۷) و صفرپور و همکاران (۱۴۰۰) هم‌راستا است.

از نقاط قوت دانشگاه‌های منتخب توجه به طراحی و بازنگری برنامه آموزشی و دوره درسی با چندین سنج است که کمک به بازبینی علمی و دقیق نظام آموزشی دانشگاه‌ها با تکیه بر تجارب و نظرات خبرگان حوزه علوم انسانی است. توجه به بحث مرجعیت علمی که امروزه در کشور ما از اهمیت بسیار بالایی برخوردار بوده و نظر به مطالبات مقام معظم رهبری در بحث سیاست‌گذاری علم و فناوری، مأموریت‌های ویژه‌ای در این خصوص به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی ابلاغ شده است و لازم است نسبت به تدوین ابعاد و سنج‌های این شاخص مطابق با اولویت‌های ملی در راستای تولید علم نافع برنامه‌ریزی شود. کیفیت آموزش و ارزیابی اثربخشی عملکرد آموزشی هم از وزن بالایی در ارزیابی آموزشی برخوردارند که تنها بر ارزیابی دانشجویان اکتفا نکرده و جایگاه استاد را از نظر هم‌تایان داخلی و خارجی مدنظر قرار می‌دهند. از دیگر وجوه تمایز یافته‌ها با آیین‌نامه داخلی، نظارت بر فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی است که هدایت و نظارت پایان‌نامه‌ها و پروژه‌های پژوهشی دانشجویان و سایر فعالیت‌های جانبی آن‌ها از امتیاز آموزشی برخوردار است نه پژوهشی؛ به عبارت بهتر هدایت پایان‌نامه‌ها بخشی از مسئولیت آموزشی استاد است نه فرصتی برای افزایش تعداد برودادهای پژوهشی. این

یافته نیز همسو با یافته‌های یوسفی و همکاران (۱۳۹۷) است. آموزش پژوهش‌محور و نوآوری در آموزش ازجمله یافته‌های مهمی است که به‌طور مستقیم بر کیفیت آموزش و شهرت علمی فرد در امر آموزش اثرگذار است، موضوعی که عظیمی‌نژاد و همکاران نیز در پژوهش خود بدان اشاره داشته‌اند (Azimi Nezhad et al., 2020).

با ملاحظه چهار شاخص آموزشی آیین‌نامه موجود در ایران و مقایسه آن با شاخص‌های به‌دست‌آمده در این پژوهش مشخص می‌شود که به‌روزرسانی آیین‌نامه فعلی براساس این پژوهش برای اعضای هیئت‌علمی حوزه علوم انسانی می‌تواند غنی‌تر، متناسب‌تر و منطبق‌تر با مأموریت‌های آموزشی مورد انتظار از این حوزه باشد که تأکید پژوهش‌تانگ و همکاران (۲۰۱۳) نیز ارزیابی چندوجهی در حوزه علوم انسانی است. این امر می‌تواند به بین‌المللی‌سازی دانشگاه‌های کشور در حوزه علوم انسانی کمک نماید.

بعد پژوهش

امتیازات پژوهشی آیین‌نامه موجود در ذیل ماده ۳ فعالیت‌های پژوهشی و فناوری درج شده است که متنوع‌تر و مفصل‌تر از امتیازات آموزشی در نظر گرفته‌شده برای اعضای هیئت‌علمی است. با مراجعه به این آیین‌نامه مشاهده می‌شود امتیازات این بخش ذیل ۱۶ بند با محوریت مقاله، کتاب و پایان‌نامه یا به عبارت بهتر بروندادهای پژوهشی تدوین شده‌اند درحالی‌که بروندادهای پژوهشی در اسناد دانشگاه‌های جهان تنها یکی از ۸ شاخص برای ارزیابی پژوهش با ۲۷ سنجه است. مقایسه نشان می‌دهد شاخص‌های جدیدتری به شاخص‌های عملکرد پژوهشی افزوده شده‌اند و به فراخور، سنجه‌های متعددی نیز برای هر یک از این شاخص‌ها مطرح شده‌اند که سبب می‌شود طیف متنوع‌تری از فعالیت‌های مرتبط با حوزه علوم انسانی همچون مشاوره، فعالیت‌های ترویجی فراتر از مقاله، رهبری فعالیت‌های علمی در سطح داخلی و خارجی و غیره نیز مورد اعتبار و امتیاز قرار گیرند. تألیف و تصنیف کتاب در شکل‌های مختلف بسیاری از اسناد موردبررسی مطرح شده‌اند که این مورد در پژوهش‌های عصاره و غفیفان (۱۳۹۷)، Sivertsen & Larsen (2012) و Díaz-Faes et al. (2016) به‌عنوان شاخصی متفاوت از سایر حوزه‌ها در ارزیابی ارتقا مورد تأیید قرار گرفته است. در این راستا آیین‌نامه موجود در ایران نیز برای حوزه علوم انسانی و هنر طی تبصره‌ای امتیاز متفاوتی قائل شده

است^۱. تنوع مختلفی از مقالات و تک‌نگاشت‌ها در اسناد بررسی شده مدنظر قرار گرفته‌اند در حالی که این تنوع در آیین‌نامه داخلی دیده نمی‌شود. کاربردی‌سازی پژوهش که در سال‌های اخیر بسیار در محافل علمی از آن یاد می‌شود و نقدهای زیادی به عدم توجه به این مورد مطرح شده‌اند در اسناد دانشگاه‌های مطرح دنیا در قالب‌های متنوعی از جمله گزارش‌های سیاستی، مقالات سفید، ترجمان دانش، سخنرانی، تهیه استانداردهای حرفه‌ای، راهنماها، دستورالعمل‌ها و غیره دیده می‌شود. به رسمیت شناخته شدن عضو هیئت علمی در حوزه علوم انسانی بسیار حائز اهمیت است به نحوی که سنجه‌ها و زیر سنجه‌های متنوعی برای ارزیابی این بعد از عملکرد اساتید لحاظ شده‌اند که در جدول ۳ قابل مشاهده‌اند. در آیین‌نامه داخلی ایران نیز اگرچه به برخی از آن‌ها اشاره شده است اما یا در بعد اجرایی مطرح هستند یا بسیار کلی بوده و به جزئیات توجهی نشده است. «توجه و انسجام» در فعالیت‌های پژوهشی افراد نیز از جمله شاخص‌های مهمی است که نشان‌دهنده برنامه مدون و هدفمندی در روند پژوهش است، که به دلیل عدم توجه کافی به این مهم در آیین‌نامه داخلی و از سوی دیگر ابتلای نظام دانشگاهی ایران به پدیده فرم‌گرایی (قریشی خوراسگانی و همکاران، ۱۴۰۰)، پراکندگی موضوعی تولیدات علمی دانشگاهیان را شاهد هستیم که می‌توان از آن به‌عنوان یکی از دلایل عدم کارایی پژوهش‌های علوم انسانی یاد کرد.

بعد خدمات

در اسناد موردبررسی دانشگاه‌های منتخب انواع مختلفی از خدمات برای اعضای هیئت علمی متصور شده‌اند که ابعاد مختلفی از اثرگذاری اجتماعی و حرفه‌ای را در بر می‌گیرند. این بخش از نظام ارزیابی برای حوزه علوم انسانی که با مسائل مبتلابه جامعه سروکار دارند می‌تواند بسیار حائز اهمیت باشد. حضور در رسانه‌ها، ارائه سخنرانی‌ها، مشارکت در فعالیت‌های مدنی و غیره که در شاخص خدمت به دولت و جامعه مطرح

۱. امتیازهای متفاوتی از تصنیف یا تألیف کتاب برای گروه‌های علوم انسانی و هنر می‌تواند تا ۵۰٪ از حداقل امتیازهای لازم بند یک جدول شماره ۳-۱ را پوشش دهد. تشخیص رشته‌ها بر عهده هیئت ممیزه است (ماده ۳، بند ۱۲-الف).

می‌شوند از جمله مواردی هستند که با رسالت حوزه علوم انسانی در ارتباط‌اند و چنانچه مدنظر قرار بگیرند نه تنها نظام ارزیابی از محوریت مقاله‌نویسی صرف خارج می‌شود بلکه به ترویج و تولید علم نافع و اثرگذار برای حل معضلات اجتماعی کشور مدد رسان خواهد بود. همچنان که ارسطوپور (۱۳۹۳) اشاره داشته است بعد ترویجی علوم ضعیف‌تر شده است و ملاک اصلی تولید علم در آیین‌نامه، تولید مقاله است. به‌طور کلی مطابق با پژوهش یوسفی و همکاران (۱۳۹۸) و شمشیری و همکاران (۱۳۹۷) بررسی هر سه شاخص مربوط به خدمات حاکی از آن است که معیار خدمات می‌تواند برای حوزه علوم انسانی از وزن بالاتری به نسبت آیین‌نامه فعلی برخوردار باشد؛ به نحوی که کوچک‌ترین فعالیت عضو هیئت علمی چه در داخل دانشگاه و چه در بین اجتماع همتایان حرفه‌ای و نیز در بطن جامعه برای ارتقا و تبدیل وضعیت او لحاظ شود و اساتید حوزه علوم انسانی مشتاق باشند بخشی از زمان حرفه‌ای خود را در خارج از محیط دانشگاه برای خدمت دولت و جامعه اختصاص دهند.

پیشنهادها

نظام ارتقای اعضای هیئت علمی حوزه علوم انسانی با توجه به ماهیت و کارکردهای اجتماعی متفاوت آن تدوین شود. پیشنهاد می‌شود به‌کارگیری شاخص‌های دگر سنجی^۱ به جای رویکرد کتاب‌سنجی برای ارزیابی تولیدات و اثرگذاری اجتماعی در حوزه علوم انسانی در روزآمدسازی آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی توجه شود. شاخص‌های مربوط به فعالیت‌هایی در راستای توسعه حوزه علوم انسانی در آیین‌نامه جدید تدوین شوند. توجه به فعالیت‌های بین‌المللی شدن آموزش مانند توانمندی‌های جذب دانشجویان خارجی، تدریس در دانشگاه‌های خارجی، تدوین متون درسی انگلیسی بایستی در اولویت ارزیابی اعضای هیئت علمی حوزه علوم انسانی قرار گیرد.

---

1. Altmetrics

پیشنهاد می‌شود در روزآمدسازی آیین‌نامه ارتقای فعالیت‌های کاربردی‌سازی دستاوردهای علوم انسانی از جمله تدوین استانداردهای حرفه‌ای، راهنماها و دستورالعمل‌های پژوهشی، ثبت اختراعات دارای مالکیت فکری، راه‌اندازی و توسعه واحدهای پژوهشی، شبکه‌سازی پژوهش‌ها، تجهیز کردن گروه‌های پژوهشی و آزمایشگاه‌های پژوهشی برای حوزه علوم انسانی لحاظ شود. توجه به الگوها و رسانه‌های انتشار متفاوت در علوم انسانی به‌جای تأکید صرف بر بروندهای رسمی مانند مقاله یا کتاب در ارزیابی پژوهشگران این حوزه در ارزیابی حوزه علوم انسانی بسیار حائز اهمیت است و می‌بایست در تدوین شاخص‌های ارزیابی این حوزه مدنظر واقع شود.

منابع

- ارسطوپور، شعله (۱۳۹۳). نگاهی آسیب شناسانه به آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی و پیامدهای منفی حاصل از آن در زمینه تولید علم. اولین همایش ملی سنجش علم: ارزشیابی و آسیب‌شناسی بروندهای علمی، ۳۱ اردیبهشت تا ۱ خرداد ۱۳۹۳، دانشگاه اصفهان.
- بهشتی‌راد، رقیه، قلاوندی، حسن و قلعه‌ای، علیرضا (۱۳۹۲). ارزشیابی عملکرد اساتید توسط دانشجویان پرستاری؛ دانشگاه علوم پزشکی ارومیه. *دوماهنامه علمی-پژوهشی راهبردهای آموزش در علوم پزشکی*، ۶(۴): ۲۲۳-۲۲۸.
- رضایی، مینا و نوروزی چاکلی، عبدالرضا (۱۳۹۴). شناسایی و اعتبارسنجی شاخص‌های ارزیابی بهره‌وری پژوهشی دانشگاه‌های ایران. *تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی (کتابداری)*، ۴۹(۲): ۲۱۳-۲۳۷.
- روشن، محمد و قاسمی، مجتبی (۱۳۹۷). تحلیل رفتاری اعضای هیئت علمی دانشکده‌های علوم انسانی و اجتماعی در فرآیند ارتقاء علمی. *آموزش عالی ایران*، ۱۰(۱): ۱-۲۳.
- شاهسوند، حسین، عزیزی، لیلا و گمار، خدیجه (۱۳۹۵). رابطه بین فرهنگ سازمانی و توانمندسازی اعضا هیئت علمی و مدعو تربیت‌بدنی دانشگاه‌های آزاد استان همدان. *مدیریت، اقتصاد و حسابداری*، ۱۹(۱): ۱۲۱-۱۲۶.
- شکیبایی، زهره (۱۳۹۴). فراتحلیل مطالعات کیفیت زندگی کاری اعضای هیئت علمی سازمان‌های آموزش عالی. *نوآوری‌های مدیریت آموزشی*، ۱۰(۴): ۹۹-۱۱۵.
- شمشیری، بابک، سلیمی، قاسم و سنگی، فروغ (۱۳۹۷). معیارهای ارتقاء اعضای هیئت علمی در

- حوزه علوم انسانی از منظر تجارب دانشگاه‌های معتبر دنیا و تجارب اعضای هیئت علمی دانشگاه شیراز پژوهشی ترکیبی. *آموزش عالی ایران*، ۱۰(۱): ۹۹-۱۳۱.
- صفرپور، اسحاق، عباس پور، جواد و سلیمی، قاسم (۱۴۰۱). کاوش تجربیات و دیدگاه‌های اعضای هیئت علمی حوزه علوم انسانی و هنر دانشگاه شیراز در مورد آیین‌نامه ارتقاء. *نشریه مطالعات دانش پژوهی*، ۱(۱): ۲۹-۵۴.
- عابد، سهیلا، داودی، امیرحسین و سورانی، رضا (۱۳۹۹). بررسی ارزیابی عملکرد اعضای هیئت علمی در دانشگاه‌ها. *فصلنامه علمی تخصصی رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری*، ۴(۱۳): ۱-۲۱.
- عباس پور، عباس، خورسندی طاسکوه، علی، کلانتری، عبدالحسین، فرقانی، محمدمهدی و مرادی، کیوان (۱۳۹۹). تطور مفهوم ارتقاء اعضای هیئت علمی در بستر گفتمان‌های سیاستی. *مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی*، ۱۰(۳۷): ۱۷۹-۱۶۰.
- عزیزی، نعمت‌اله (۱۳۹۲). بررسی راه‌های بهبود عملکرد پژوهشی اعضای هیئت علمی در علوم انسانی. *فصلنامه علمی پژوهشی راهبرد فرهنگ*، ۶(۲۱): ۷-۳۳.
- عصاره، فریده و عفیفیان، فرزانه (۱۳۹۷). نقدی بر آیین‌نامه ارتقاء اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی کشور: آسیب‌شناسی و ارائه راهکارها. *فصلنامه نقد کتاب اطلاع‌رسانی و ارتباطات*، ۴(۱۵): ۲۱۳-۲۲۳.
- قاسمی، علی اصغر و امامی مبینی، راضیه (۱۳۹۴). نقش و جایگاه مطالعات میان‌رشته‌ای در رشد و توسعه علوم انسانی کشور. *فصلنامه مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی*، ۷(۴): ۱-۱۹.
- قنادی‌نژاد، فرزانه و حیدری، غلامرضا (۱۳۹۹). روش‌ها و شاخص‌های ارزیابی تولیدات علمی در علوم انسانی و اجتماعی: مرور نظام‌مند، *پژوهشنامه علم‌سنجی*، ۶(۲): ۲۰۳-۲۳۰.
- قاضی‌نوری، سپهر و فرازکیش، مهدیه (۱۳۹۷). الگوی ارزیابی ملی علم، فناوری و نوآوری براساس شاخص‌های کارایی، اثربخشی و سودمندی. *فصلنامه مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی*، ۸(۲۷): ۲۰۵-۲۲۹.
- قاضی‌نوری، سپهر و قاضی‌نوری، سروش (۱۳۹۶). *مقدمه‌ای بر سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری*. تهران: دانشگاه تربیت مدرس، چاپ سوم.
- قانع‌راد، محمدمبین (۱۳۹۵). *الگوی چهاروجهی برای ارزیابی توسعه علوم انسانی*. تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- قریشی خوراسگانی، مریم سادات، جنوی، المیرا و نظرزاده زارع، محسن (۱۴۰۰). تبیین پدیده فرم‌گرایی علمی در نظام دانشگاهی ایران: عوامل و راهکارها، *سیاست علم و فناوری*.

۱۴(۲): ۵۱-۶۶.

محمدی، رضا، زمانی فر، مریم و صادقی مندی، فاطمه (۱۳۹۴). ارزشیابی کیفیت عملکرد اعضای هیئت علمی در گروه های آموزشی مهندسی (بر مبنای گزارش های ارزیابی درونی). فصلنامه آموزش مهندسی ایران، ۱۷(۶۷): ۹۱-۱۱۱.

محمدی دوستدار، حسین (۱۳۸۷). بررسی تطبیقی معیارهای ارتقا اعضای هیئت علمی در دانشگاه های منتخب جهان، مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور، طرح پژوهشی. مرکز پژوهش های مجلس: معاونت مطالعات فرهنگی (۱۴۰۰). الزامات کارآمدسازی نظام ارتقای اعضای هیئت علمی، شماره مسلسل گزارش: ۱۷۵۹۹.

یوسفی، هادی، اسدبیگی محمد و رشید حاجی خواجه لو، صالح (۱۳۹۸). استخراج معیارهای ارتقای مرتبه اعضای هیئت علمی از طریق کاربست مطالعه تطبیقی دانشگاه های منتخب. فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، ۲۵(۴): ۷۳-۹۵.

References

- Abbaspour, A., Khorsandi, A., Kalantari, A., Forghani, M. M., & Moradi, K. (2021). Evolution of the conception of Faculty Promotion in the Context of Policy Discourses. *Strategic Studies of public policy*, 10(37): 160-179. [In Persian]
- Abed, S., Davoodi, A.H., & Sorani, R. (2020). Evaluate the performance of faculty members in universities. *Journal of New Research Approaches in Management and Accounting*, 4(39): 1-21. [In Persian]
- Arastoopour, Sh. (2014). *A pathological look at the regulations for the promotion of faculty members and the resulting negative consequences in the field of science production*. The first national conference on science assessment: evaluation and pathology of scientific outputs, 21-22 May, 2014, University of Isfahan [In Persian]
- Azimi Nezhad, M., Tatari, F., & Borji, A. (2020). A comprehensive approach to faculty members' promotion policies. *Journal of Advanced Pharmacy Education and Research*, 9(3):115-122.
- Azizi, N. (2013). A study of ways to improve research performance of humanities faculty members. *Strategy for Culture*, 6(21): 7-33. [In Persian]
- Beheshti Rad R., Ghalavandi H., & Ghale'ei A.R. (2014). Faculty Members Performance Evaluation by Nursing Students Urmia University of Medical Sciences. *Educ Strategy Med Sci*, 6 (4): 223-228. [In Persian]

- Díaz-Faes, A. A., Bordons, M., & van Leeuwen, T. N. (2016). Integrating metrics to measure research performance in social sciences and humanities: The case of the Spanish CSIC. *Research Evaluation*, *rvw018*. DOI:10.1093/reseval/rvw018 10.1093/reseval/rvw018
- Gazerani, A., Dehnoalian, A., Gharahzadeh, A., & Tatari, F. (2020). A critical study about the faculty members' evaluation models. *J Adv Pharm Educ Res.*, 10(2):6-71.
- Ghanadinezhad, F., & Heidari, G. (2020). Methods and Indicators for the Evaluation of Scientific Production in the Humanities and Social Sciences: A Systematic Review. *Scientometrics Research Journal*, 6(2): 203-230. DOI: 10.22070/rsci.2020.4998.1341 [In Persian]
- Ghanei Rad, M. A. (2015). *Quadrilateral model for evaluating the development of humanities*. Tehran: Research Institute of Cultural and Social Studies. [In Persian]
- Ghasemi, A. A., & Emami Meibodi, R. (2016). The Role and Status of Interdisciplinary Studies in the Development of the Humanities in Iran. *Interdisciplinary Studies in the Humanities*, 7(4): 1-19. DOI: 10.7508/isih.2015.28.001 [In Persian]
- Ghazinoory, S., & Farazkish, M. (2018). A modal for STI national evaluation based efficiency, effectiveness, and Utility index. *Strategic Studies of Public Policy*, 8(27): 205-229. [In Persian]
- Ghazinoory, S. & Ghazinoory, S. (2016). *An introduction to science, technology and innovation policies*. Tehran: Tarbiat Modares University. [In Persian]
- Ghoraishi Khorasgani, M., Janavi, E., & Nazarzadeh Zare, M. (2021). Explaining the Phenomenon of Scientific Formalism in Iran's Academic System: Factors and Solutions. *Journal of Science and Technology Policy*, 14(2): 51-66. [In Persian]
- Islamic Parliament Research Center of the Islamic Republic Of IRAN. (1400). Requirements for the efficiency of the faculty members' promotion system, report number: 1759 [In Persian]
- Kanji, G. K. (2002). Performance measurement system. *Total Quality Management*, 13(5): 715-728.
- Khanifar, H., & Muslimi, N. (2017). *Principles and methods of qualitative research, a new and practical approach*. Tehran: Negah Danesh. [In Persian]
- Kiely, K., Brennan, N., & Hayes, A. (2019). Measuring research in the university via senior academic promotions and faculty research metrics. *Procedia Computer Science*, 146: 173-181.

- Mohammadi, R., Zamanifar, M., & Sadeghi Mandi, F. (2014). Evaluation of the quality of performance of faculty members in engineering educational groups (based on internal evaluation reports). *Iranian Engineering Education Quarterly*, 17(67): 91-111. [In Persian]
- Mohammadi Dostdar, H. (2009). *A comparative study of the criteria for the promotion of faculty members in selected universities of the world*. Scientific Policy Research Center of the country, research plan. [In Persian]
- Ochsner, M., Hug, S. E., & Daniel, H. D. (2014). Setting the stage for the assessment of research quality in the humanities. Consolidating the results of four empirical studies. *Zeitschrift für Erziehungswissenschaft*, 17(6): 111-132.
- Osareh, F., & Afifian, F.A. (2018). Critique of the regulations for the promotion of faculty members of universities and educational institutions of the country: Pathology and presenting solutions, *Quarterly Journal of Information and Communication Book Review*, 4(15): 13-22. [In Persian]
- Reale, E., Avramov, D., Canhial, K., Donovan, C., Flecha, R., Holm, P., & Primeri, E. (2018). A review of literature on evaluating the scientific, social, and political impact of social sciences and humanities research. *Research Evaluation*, 27(4): 298-308.
- Rezaei, M., & Noroozi Chakoli, A. (2015). The Identification and Accreditation of the Research Productivity Evaluation Indicators of Iran universities, *Academic Librarianship and Information Research*, 49(2): 213-237. DOI: 10.22059/jlib.2015.56984 [In Persian]
- Roshan, M., & Ghasemi, M. (2018). Behavioral analysis of faculty members of humanities and social sciences faculties in the process of Academic promotion. *Higher Education in Iran*, 10 (1): 1-23. [In Persian]
- Safarpour, E., Abbaspour, J., & Salimi, G. (2022). Exploring the Experiences and Views of Shiraz University's Art and Humanities faculty members on Promotion Regulation, *Journal of Knowledge-Research Studies*, 1(1), 29-54. DOI: 10.22034/jkrs.2021.47805. 1006 [In Persian]
- Sivertsen, DM G., & Larsen, B. (2012). Comprehensive bibliographic coverage of the social sciences and humanities in a citation index: An empirical analysis of the potential, *Scientometrics*, 91(2): 567-575.
- Shahsevand, H., Azizi, L. & Gamar, Kh. (2015). The relationship between organizational culture and the empowerment of faculty

- members and guests of physical education in the Azad Universities of Hamadan province. *Management, Economics and Accounting*, 19(1): 121-126. [In Persian]
- Shakibayi, Z. (2015). Meta-analysis of Researches on Work Life Quality of Higher Education Institutions Faculty Members. *The Journal of Modern Thoughts in Education*, 10(4): 99-115. [In Persian]
- Shamshiri, B., Salimi, Q., & Sangi, F. (2018). Criteria for promotion of faculty members in the field of humanities from the perspective of the experiences of prestigious universities in the world and the experiences of faculty members of Shiraz University Combined research. *Higher Education in Iran*, 10(1): 99-131. [In Persian]
- Tang, M. C., Wang, C. M., Chen, K. H., & Hsiang, J. (2012). Exploring alternative cyber bibliometrics for evaluation of scholarly performance in the social sciences and humanities in Taiwan. *Proceedings of the American Society for Information Science & Technology*, 49(1): 1.
- Toledo, E. G. (2018). Research assessment in Humanities and Social Sciences in review. *Revista española de Documentación Científica*, 41(3): 1-14.
- University of Southern California (2013). UCAP Manual, University committee on appointments, promotions, and tenure. Available at: <https://viterbischool.usc.edu/wp-content/uploads/2016/12/UCAPManual2013.pdf>
- Westerheijden, D. F. Stensaker, B. & Rosa, M. J. (2007). *Introduction. In Quality assurance in higher education: Trends in regulation, translation and transformation*. Dordrecht: Springer
- Yang, S., & Zheng, M. (2019). Performance of citations and altmetrics in the social sciences and humanities. *Proceedings of the Association for Information Science and Technology*, 56(1): 326-335. DOI:10.1002/pra2.69 10.1002/pra2.69
- Yousefi, H., Asadbegi, M., & Haji Khaje Loo, S. R. (2020). Extracting the criteria for faculty members rank promotion through the application of comparative study of selected universities. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*, 25(4): 73-95. [In Persian]

پیوست ۱- فهرست دانشگاه‌ها و اسناد مورد بررسی

شماره	نام دانشگاه	کشور	عنوان سند
۱	Stanford University	USA	Faculty Handbook (1 March, 2022)
۲	University of Chicago	USA	Guidelines on Faculty Appointment, Reappointment, and Promotion Cases (28 July 2022). Shils Report.
۳	University of Minnesota	USA	Guidelines on the criteria for promotion and tenure
۴	University of Cambridge	UK	Academic Career Pathways 2022 (Research & Teaching): Assessment Criteria and Scoring (4 July 2022). Senior Academic Promotions Procedure and Guidance (1 October 2020)
۵	Heriot-Watt University	UK	Academic Promotion: Criteria for Assessment
۶	University of Toronto	Canada	Policy and Procedures Governing Promotions
۷	Australian National University	Australia	EDUCATION, Research and Service INDICATORS FOR PROMOTION AT Australian National University (28 March 2017)
۸	Macquarie University	Australia	Macquarie University Academic Promotion Criteria (5 July 2017)
۹	University of Sydney	Australia	ACADEMIC PROMOTIONS PROCEDURES (2015)
۱۰	Bikent University	Turkey	FACULTY HANDBOOK
۱۱	Bogazici University	Turkey	Principles of Appointment and Promotion to Boğaziçi University Faculty Membership.
۱۲	Istanbul Technical University	Turkey	EUA Institutional Evaluation Program: Istanbul Technical University Self-Evaluation Report
۱۳	Middle East Technical University	Turkey	GUIDELINES REGARDING THE CRITERIA FOR METU FACULTY MEMBER APPOINTMENT AND PROMOTION. PROMOTION CRITERIA FOR

عنوان سند	کشور	نام دانشگاه	شماره
ASSOCIATE PROFESSORSHIP AND FULL PROFESSORSHIP.			
Policy and Procedures for Tenure and Promotion Evaluation of Tenure-Eligible Faculty Members (2021). Promotion and/or Tenure Application; Checklist and Requirements (2019). Policy and Procedures for Tenure and Promotion Evaluation of Tenure-Eligible Faculty Members – General Requirements and Domains of Excellence (2018)	Lebanon	American University of Beirut	۱۴
FACULTY PROMOTION REGULATIONS & GUIDELINES (2021). Regulations for Saudi Universities Personnel.	Saudi Arabia	King Saud University	۱۵
Tenure-Track - Appointment, Promotion and Tenure Criteria (9 July 2021)	Singapore	National University of Singapore	۱۶
Appointment Regulations (April 2021)	South Korea	Seoul National University	۱۷
Faculty Handbook (2019)	Egypt	Cairo University	۱۸
USF College of Education LLEEP Department Tenure and Promotion Guidelines (8 June 2020)	USA	College of Education. University of South Florida	۱۹
Appointments, promotion, and tenure criteria and procedures for the Department of East Asian Languages and literatures (2020)	USA	Department of EAST ASIAN LANGUAGES AND LITERATURES - Ohio State University	۲۰
Promotion and Tenure Procedures, Department of Economics	USA	Department of Economics _ University of Kansas	۲۱
Guidelines for Tenure and Promotion (2020)	USA	Department of history- Texas Tech University	۲۲
Tenure and promotion criteria and	USA	Department of	۲۳

عنوان سند	کشور	نام دانشگاه	شماره
procedures (march 2019)		Instruction and Teacher Education- University of South Carolina	
Department of Psychology Promotion and Tenure Guidelines (2015)	USA	Department of Psychology_ University of Georgia	۲۴
Tenure and Promotion Criteria, Policies and Procedure (18 March 2011)	USA	School of Library and Information Science - University of South Carolina	۲۵

